



LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

NUTARTIS
LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2011 m. gruodžio 16 d.
Vilnius

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Drigoto (kolegijos pirmininkas), Dainiaus Raižio ir Virginijos Volskienės (pranešėja), sekretoriaujant Gitanai Aleliūnaitei, dalyvaujant pareiškėjai neskelbiama pareiškėjų atstovui advokatui Sauliui Dambrauskui ir pareiškėjo visuomeninės organizacijos „Lietuvos žaliųjų judėjimas“ atstovui neskelbiama trečiajam suinteresuotam asmeniui neskelbiama trečiųjų suinteresuotų asmenų uždarnosios akcinės bendrovės „Sofita“ ir uždarnosios akcinės bendrovės „Oltas“ atstovui advokatui Andriui Kazakevičiui, neskelbiama viešame teismo posėdyje apeliacine tvarka nagrinėdami administracinę bylą pagal pareiškėjų visuomeninės organizacijos „Lietuvos žaliųjų judėjimas“, neskelbiama apeliacinį skundą dėl Siaulių apygardos administracinio teismo 2009 m. vasario 21 d. sprendimo administracinėje pagal pareiškėjų Visuomeninės organizacijos „Lietuvos žaliųjų judėjimas“, neskelbiama skundą ir patikslintus skundus atsakovams Pakruojo rajono savivaldybei, Siaulių visuomenės sveikatos centrui ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamentui dėl sprendimų panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus (tretieji suinteresuoti asmenys uždaroji akcinė bendrovė „Sofita“, uždaroji akcinė bendrovė „Oltas“, neskelbiama Šiaulių apskrities viršininko administracijos teisių perėmėjai – Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija prie Aplinkos ministerijos ir Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos).

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I.

Pareiškėjai visuomeninė organizacija „Lietuvos žaliųjų judėjimas“, (toliau – ir pareiškėjai) neskelbiama
Siaulių apygardos administraciniam teismui 2005 m. lapkričio 9 d. pateikė skundą (I t., b. l. 2–4), kurį tikslino 2005 m. gruodžio 19 d. (I t., b. l. 85–93), 2006 m. sausio 3 d. (I t., b. l. 104–111) bei 2008 m. rugsėjo 30 d., teismo prašydami: neskelbiama
1) panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimą Nr. T-389 „Dėl kiaulių kompleksų Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. bei Rozalimo sen., Dulkiškių k. detaliųjų planų atlikimo“; neskelbiama
2) panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimą Nr. T-70 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimo Nr. T-389

„Dėl kiaulių kompleksų Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. bei Rozalimo sen., Dulkiškių k. detaliųjų planų atlikimo“ dalinio pakeitimo“;

3) panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2005 m. kovo 24 d. sprendimą Nr. T-107 „Dėl kiaulininkystės kompleksų statybos Pakruojo rajone“;

4) panaikinti Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2005 m. gegužės 12 d. aktą Nr. 1115 „Dėl sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) nustatymo“, kuriuo nustatytas 500 metrų sanitarinės apsaugos zonos (toliau – ir SAZ) dydis;

5) panaikinti Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamento (toliau – ir Šiaulių RAAD) 2005 m. spalio 3 d. sprendimo Nr. 05-48-2044 dalį, kuria Šiaulių RAAD pritarė UAB „Sofita“ planuojamai ūkinei veiklai – kiaulių komplekso statybai Palašmenės kaime, Klovainių seniūnijoje, Pakruojo rajone, ir 2005 m. spalio 3 d. sprendimo Nr. 05-48-2043 dalį, kuria Šiaulių RAAD pritarė UAB „Oltas“ planuojamai ūkinei veiklai – kiaulių komplekso statybai Siečių kaime, Klovainių seniūnijoje, Pakruojo rajone;

6) įpareigoti savivaldybių administravimo subjektą (atsakovą Pakruojo rajono savivaldybę), vykdant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 patvirtintų Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų (toliau – ir Specialiosios sąlygos) 73 punktą, nustatyti Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. planuojamiems statyti kiaulių kompleksams bendrą 1 500 m SAZ;

7) įpareigoti savivaldybių administravimo subjektą (atsakovą Pakruojo rajono savivaldybę) vykdyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 patvirtinto Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo (toliau – ir Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašas) 3.4 bei 7.1 punktus ir nustatyti, kad Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. planuojamiems statyti kiaulių kompleksams privalo būti atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas;

8) pripažinti negaliojančia Rimanto Pašakinsko ir UAB „Oltas“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytos skysto mėšlo laistymo sutarties dalį dėl 56,2 ha žemės naudojimo skysto mėšlo laistymui bei pripažinti negaliojančia *neskelbiama* ir UAB „Sofita“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytos skysto mėšlo laistymo sutarties dalį dėl 47,0 ha žemės naudojimo skysto mėšlo laistymui.

2008 m. rugsėjo 30 d. Šiaulių apygardos administracinio teismo nutartimi prie nagrinėjamos administracinės bylos buvo prijungta administracinė byla Nr. I-51-84/2008.

Prijungtoje byloje pareiškėja *neskelbiama* 2005 m. balandžio 19 d. Šiaulių apygardos administraciniam teismui pateiktu skundu (administracinė byla Nr. I-51-84/2008, I t., b. l. 2–3), kurį tikslino 2005 m. rugpjūčio 16 d. (administracinė byla Nr. I-51-84/2008, I t., b. l. 108–110) bei 2006 m. sausio 16 d. (administracinė byla Nr. I-51-84/2008, II t., b. l. 2–11.), teismo prašė:

1) panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2005 m. kovo 24 d. sprendimą Nr. T-107 „Dėl kiaulininkystės kompleksų statybos Pakruojo rajone“.

2009 m. sausio 14 d. teismo posėdžio metu buvo nutarta prie nagrinėjamos administracinės bylos prijungti administracinę bylą Nr. I-44-257/2009.

Prijungtoje byloje pareiškėjai visuomeninė organizacija „Lietuvos žaliųjų judėjimas“, *neskelbiama* 2006 m. balandžio 13 d. skundu bei 2006 m. gegužės 16 d. patikslintu skundu (administracinė byla Nr. I-44-257/2009, I t., b. l. 74–82) teismo prašė:

1) panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. kovo 23 d. sprendimą Nr. T-88, kuriuo patvirtintas Pakruojo rajono, Palašmenio kaimo žemės sklypo (kadastrinis Nr. 6501/0007:24) ribų, statybos ir teritorijos tvarkymo reglamentų nustatymo (4 000 vietų kiaulių kompleksui su 10 000 m³ talpos srutų rezervuaru – lagūna ir kitais statiniais pastatyti) detalusis planas (dėl UAB „Oltas“), paruoštas 2005 m. UAB „Pakruojo projektavimo biuro“;

2) panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. balandžio 20 d. sprendimą Nr. T-118, kuriuo patvirtintas Pakruojo rajono, Palašmenio kaimo žemės sklypų (kadastrinis Nr. 6501/0007:40 ir Nr. 6501/0007:17) ribų, statybos ir teritorijos tvarkymo reglamentų nustatymo (4 000 vietų kiaulių kompleksui su 10 000 m³ talpos srutų rezervuaru – lagūna ir kitais statiniais pastatyti) detalusis planas (UAB „Sofita“), paruoštas 2006 m. UAB „Pakruojo projektavimo biuro“.

Teismo posėdžio metu pareiškėjų atstovas pažymėjo, jog 2004 m. lapkričio 25 d. Pakruojo rajono savivaldybės taryba sprendimu Nr. T-389 nusprendė dėl kiaulių kompleksų Klovainių seniūnijoje Palašmenio ir Siečių k. bei Rozalimo seniūnijoje, Dulkiškių k. detaliųjų planų rengimo. Šis sprendimas buvo pakoreguotas Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T-70. Pakruojo rajono savivaldybė 2005 m. kovo 24 d. priėmė sprendimą Nr. T-107 dėl gyvulininkystės kompleksų statybos Pakruojo r. Įgyvendindamas šiuos sprendimus, Šiaulių visuomenės sveikatos centras 2005 m. gegužės 12 d. raštu Nr. 1115 nustatė 500 metrų SAZ. Šiaulių RAAD 2005 m. spalio 3 d. sprendimais Nr. 05-48-S-2044 ir Nr. 05-08-2043 pritarė UAB „Oltas“ ir UAB „Sofita“ planuojamai ūkinei veiklai – kiaulių komplekso statybai Siečių k., Klovainių sen., Pakruojo r. Pareiškėjų atstovas nurodė, kad aptartų aktų teisėtumą būtina nagrinėti kompleksiskai, nes jais siekiama įgyvendinti ūkinį interesą – 11 kompleksų statybą Pakruojo r., o atskirais administraciniais aktais – konkrečių kompleksų statybą Palašmenio ir Siečių k. Nurodė, jog nėra pakankamai skysto mėšlo laistymo laukų, žemės savininkai, kurių žemės plotai patenka į suprojektuoto skysto mėšlo laistymo teritorijas, nesutinka, kad jų žemė būtų naudojama skysto mėšlo laistymui. Teigė, kad tarp *neskelbiama* ir UAB „Oltas“ bei UAB „Sofita“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytos skysto mėšlo laistymo sutartys yra neteisėtos, nes *neskelbiama* neturėdamas tam įgaliojimų, žemės savininkų sutikimų, subnuomojo nekilnojamąjį turtą bendrovėms. Mano, jog buvo atlikti du skirtingi poveikio aplinkai vertinimai, siekiant išvengti taršos koncentracijos vienoje vietoje konstatavimo. Rėmėsi Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos (toliau – ir Aplinkos ministerija) raštu, kuriame analizuojamas gyvulininkystės komplekso galimas poveikis tiek paviršinių, tiek giluminių vandenių būklei, nurodoma, jog Pakruojo regionas patenka į rizikos zonas, kuriose yra padidinta nitrato tarša tiek paviršinio, tiek giluminio vandens šaltiniuose. Akcentavo, kad Aplinkos ministerija nurodė, kad net pagal reikalavimus išlaisčius srutas iš gyvulininkystės komplekso ant laukų, neigiamas poveikis aplinkai neišvengiamas. Nurodė, jog Lietuva yra įsipareigojusi iki 2015 m. pagerinti vandens būklę. Pakruojo rajonas yra įtrauktas į padidintos taršos regionų sąrašą, tačiau jame vis tiek planuojama statyti net 11 kiaulių kompleksų. Taip pat rėmėsi Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Visuomenės sveikatos instituto profesoriaus habilituoto daktaro Algirdo Baubino tyrimo išvadomis, Lietuvos veterinarijos akademijos Gyvulininkystės instituto Zoologijos skyriaus daktarės Inos Skurtenienės ir Vytauto Vilbikausko Higienos ir ekologijos išvadomis. Mano, jog sprendžiant tokio masto ūkinio plėtimo situacijas, būtina atlikti strateginį pasekmių aplinkai vertinimą, o kadangi jis nebuvo atliktas, yra pagrindas naikinti skundžiamus administracinius aktus. Nurodė, jog 500 metrų SAZ yra nustatytos nepagrįstai, nesilaikyta privalomos procedūros. Aiškino, kad dėl SAZ rengimo taryba privalėjo priimti sprendimą bei laikytis teisės aktuose nustatytos procedūros, o šiuo atveju SAZ buvo nustatytos paprastu aktu. Nurodė, jog visi skundžiami aktai neatitinka viešojo administravimo akto reikalavimų, nenurodyta apskundimo tvarka, neišdėstyti motyvai.

Atsakovo Pakruojo rajono savivaldybės atstovas teismo prašė pareiškėjų skundą atmesti kaip nepagrįstą. Nurodė, jog visi atsakovo priimti sprendimai yra teisėti ir pagrįsti. Aiškino, kad SAZ nustatytos detaliesiais planais, kurie buvo tinkamai apsvarstyti, suderinti su sąlygas išdavusiomis institucijomis ir pateikti Šiaulių apskrities viršininko administracijai patikrinti, gautos teigiamos išvados. Nurodė, jog 2008 metais Pakruojo rajono savivaldybė patvirtino bendrąjį planą, kuriame iš pradžių buvo numatyta kiaulininkystės kompleksų plėtra, tačiau

atsižvelgiant į gyventojų prašymus, šis punktas buvo panaikintas ir numatyta, jog gyvulininkystės plėtra bus planuojama rengiant specialųjį planą.

Atsakovo Šiaulių RAAD atstovė teismo prašė ginčą spręsti teismo nuožiūra.

Trečiasis suinteresuotas asmuo *neskelbiama* teismo prašė patenkinti pareiškėjų skundą, nurodė, jog palaiko pareiškėjų atstovo pasisakymą.

Trečiojo suinteresuoto asmens Šiaulių apskrities viršininko administracijos atstovas teismo prašė pareiškėjų skundo netenkinti, nurodė, jog rengiant detaliuosius planus procedūrinių pažeidimų nebuvo padaryta, todėl jie teisėti ir pagrįsti.

Trečiųjų suinteresuotų asmenų UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ atstovas prašė teismo pareiškėjų skundą atmesti kaip nepagrįstą, nurodė, jog nėra Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 89 straipsnyje išvardintų pagrindų skundžiamies aktams panaikinti, jog pareiškėjai savo skundą grindžia emocijomis, o ne tinkamais įrodymais. Dėl pareiškėjų reikalavimo pripažinti negaliojančiomis *neskelbiama* ir bendrovių skysto mėšlo laistymo sutartis, mano, jog jis negali būti nagrinėjamas, nes pareiškėjai neturi įgaliojimų ginčyti šiuos sandorius. Nurodė, jog neaiški asmenų, išnuomojusių žemę *neskelbiama* pozicija, o tai išsiaiškinti svarbu, nes pareiškėjų pagrindinis motyvas tenkinant jų skundą yra tas, jog nebuvo pakankamai laukų laistyti srutomis.

II.

Šiaulių apygardos administracinis teismas 2009 m. vasario 21 d. priėmė sprendimą (III t., b. l. 185–199), kuriuo:

– nutraukė kaip nenagrinėtiną teismų administracinės bylos dalį dėl pareiškėjų Visuomeninės organizacijos „Lietuvos žaliųjų judėjimo“, *neskelbiama*

neskelbiama reikalavimo panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimą Nr. T-389 „Dėl kiaulių kompleksų Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. bei Rozalimo sen., Dulkiškių k. detaliųjų planų atlikimo“;

– paliko nenagrinėtus pareiškėjų reikalavimus pripažinti negaliojančiomis *neskelbiama* ir UAB „Oltas“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytos skysto mėšlo laistymo sutarties dalį dėl 56,2 ha žemės naudojimo skysto mėšlo laistymui bei *neskelbiama* ir UAB „Sofita“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytos skysto mėšlo laistymo sutarties dalį dėl 47,0 ha žemės naudojimo skysto mėšlo laistymui, nustatęs, kad skundą suinteresuoto asmens vardu padavė neįgaliotas vesti bylą asmuo;

– atmetė kaip nepagrįstą pareiškėjų skundą dėl reikalavimų: 1) panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimą Nr. T-70 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimo Nr. T-389 „Dėl kiaulių kompleksų Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. bei Rozalimo sen., Dulkiškių k. detaliųjų planų atlikimo“ dalinio pakeitimo“; 2) panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2005 m. kovo 24 d. sprendimą Nr. T-107 „Dėl kiaulininkystės kompleksų statybos Pakruojo rajone“; 3) panaikinti Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2005 m. gegužės 12 d. aktą Nr. 1115 „Dėl sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) nustatymo“; 4) panaikinti Šiaulių RAAD 2005 m. spalio 3 d. sprendimo Nr. 05-48-2044 dalį, kuria Šiaulių RAAD pritarė UAB „Sofita“ planuojamai ūkinei veiklai – kiaulių komplekso statybai Palašmenės kaime, Klovainių seniūnijoje, Pakruojo rajone, ir 2005 m. spalio 3 d. sprendimo Nr. 05-48-2043 dalį, kuria Šiaulių RAAD pritarė UAB „Oltas“ planuojamai ūkinei veiklai – kiaulių komplekso statybai Siečių kaime, Klovainių seniūnijoje, Pakruojo rajone; 5) įpareigoti savivaldybių administravimo subjektą (atsakovą Pakruojo rajono savivaldybę) vykdant Specialiųjų sąlygų 73 punktą, nustatyti Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. planuojamiems statyti kiaulių kompleksams bendrą 1 500 m SAZ; 6) įpareigoti savivaldybių administravimo subjektą (atsakovę Pakruojo rajono savivaldybę) vykdyti Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 3.4 ir 7.1 punktus ir nustatyti, kad

Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. planuojamiems statyti kiaulių kompleksams privalo būti atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas; 7) panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. kovo 23 d. sprendimą Nr. T-88, kuriuo patvirtintas Pakruojo rajono, Palašmenio kaimo žemės sklypo (kadastrinis Nr. 6501/0007:24) ribų, statybos ir teritorijos tvarkymo reglamentų nustatymo (4 000 vietų kiaulių kompleksui su 10 000 m³ talpos srutų rezervuaru – lagūna ir kitais statiniais pastatyti) detalusis planas (dėl UAB „Oltas“), paruoštas 2005 m. UAB „Pakruojo projektavimo biuro“; 8) panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. balandžio 20 d. sprendimą Nr. T-118, kuriuo patvirtintas Pakruojo rajono, Palašmenio kaimo žemės sklypų (kadastrinis Nr. 6501/0007:40 ir Nr. 6501/0007:17) ribų, statybos ir teritorijos tvarkymo reglamentų nustatymo (4 000 vietų kiaulių kompleksui su 10 000 m³ talpos srutų rezervuaru – lagūna ir kitais statiniais pastatyti) detalusis planas (UAB „Sofita“), paruoštas 2006 m. UAB „Pakruojo projektavimo biuro“.

Dėl pareiškėjų reikalavimo panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimą Nr. T-389 teismas nurodė, kad išanalizavęs Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimo Nr. T-70 turinį, nustatė, jog Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimas Nr. T-389 iš dalies pakeistas – kai kurie punktai panaikinti, likę išdėstyti nauja redakcija Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendime Nr. T-70. Atsižvelgęs į tai, teismas konstatavo, jog Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimas Nr. T-389 yra panaikintas ir negaliojantis, todėl negali būti bylos nagrinėjimo teismine tvarka dalykas ir nutarė bylą šioje dalyje nutraukti ABTĮ 101 straipsnio 1 punkto pagrindu.

Dėl pareiškėjų reikalavimo panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimo Nr. T-70, teismas pažymėjo, kad pareiškėjai šį savo reikalavimą iš esmės motyvuoja tuo, jog Pakruojo rajono savivaldybės taryba neturėjo teisės priimti skundžiamo sprendimo, būti detaliųjų planų organizatoriumi. Teismas, atsižvelgęs į prašomo panaikinti teisės akto priėmimo datą (2006 m. vasario 23 d.), *lex retro non agit* teisės principą, nutarė taikyti 1995 m. gruodžio 12 d. Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo (toliau – ir Teritorijų planavimo įstatymas), įsigaliojusio nuo 2004 m. gegužės 1 d., Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. D1-239 patvirtintų Detaliųjų planų rengimo taisyklių (toliau – ir Detaliųjų planų rengimo taisyklės), įsigaliojusių nuo 2006 m. spalio 27 d., Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. gegužės 26 d. nutarimu Nr. 635 patvirtinto Detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimo ir sutarties sudarymo tvarkos aprašo (toliau – ir Detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimo ir sutarties sudarymo tvarkos aprašas), įsigaliojusio nuo 2004 m. gegužės 29 d., nuostatas. Teismas, atsižvelgęs į Detaliųjų planų rengimo taisyklių 16 ir 17 punktų nuostatas ir nustatytas faktines aplinkybes padarė išvadą, kad Pakruojo rajono savivaldybės taryba, priimdama 2006 m. vasario 23 d. sprendimą Nr. T-70, tinkamai įgyvendino teisės aktų nuostatas, veikė pagal savo kompetenciją. Teismas rėmėsi Detaliųjų planų rengimo taisyklių 22 punktu ir nurodė, kad ginčijamo sprendimo priėmimo metu bendrasis Pakruojo rajono planas nebuvo parengtas. Nurodė, jog 2006 m. vasario 23 d. Pakruojo rajono savivaldybės sprendimas Nr. T-70 savo turiniu atitinka aukštesnės galios bei kitus teisės aktus. Pažymėjo, kad juo nustatytas UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ planavimo tikslas – žemės sklypų ribų, teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimo nustatymas 4 000 vietų kiaulių kompleksams su 10 000 m³ talpos srutų rezervuarais – lagūnomis ir kitais statiniais pastatyti atitinka Detaliojo teritorijų planavimo uždavinius (Detaliųjų planų rengimo taisyklių atitinkamos redakcijos 6.3 p.). Teismas konstatavo, kad savivaldybės administracijos direktorius teisėtai ir pagrįstai paskirtas planavimo organizatoriumi. Rėmėsi Teritorijų planavimo įstatymo 20 straipsniu ir Detaliųjų planų rengimo taisyklių 12 punktu. Aiškindamas Detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimo ir sutarties sudarymo tvarkos aprašo 3 punkto nuostatas, teismas pažymėjo, kad tokiu teisiniu reguliavimu numatyta galimybė perduoti detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teises ir pareigas

visiškai nereiškia viešojo administravimo subjekto teisės rinktis, ar sudaryti tokio pobūdžio sutartį, ar ne. Žemės sklypų valdytojo ar naudotojo prašymas bei teisės aktuose įtvirtintos sąlygos, detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisėms ir pareigoms perduoti sukuria savivaldybės administracijos direktoriui pareigą sudaryti sutartį dėl detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimo. Tačiau teismas pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju toks detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų žemės sklypų valdytojui ar naudotojui perdavimas būtų buvęs neteisėtas, kadangi būtų neatitikęs teisės aktuose įtvirtintų sąlygų, tai yra prieštaravęs Detaliojo teritorijų planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perdavimo ir sutarties sudarymo tvarkos aprašo II skyriaus 7 punktui. Atsižvelgęs į visą tai, teismas nutarė pareiškėjų reikalavimą panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimą Nr. T-70 atmesti kaip nepagrįstą.

Dėl Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2005 m. kovo 24 d. sprendimo Nr. T-107, teismas konstatavo, kad pareiškėjai neargumentuoja skundžiamo akto neteisėtumo ir nepagrįstumo, nenurodo ir nepagrindžia rašytiniais įrodymais, kokias jų teises ar įstatymų saugomus interesus jis pažeidžia ir kodėl. Teismas kaip neteisėtą ir nepagrįstą atmetė pareiškėjų atstovo argumentą, jog visi skundžiami teisės aktai naikintini, nes jais siekiama neteisėtai įgyvendinti ūkinį interesą – 11 kompleksų statybą Pakruojo raj., nurodant konkretų statytoją UAB „Saerimner“, o atskirais administraciniais aktais įgyvendinti konkrečių kompleksų statybą Palašmenės ir Siečių k. Pažymėjo, kad pareiškėjai nepateikė įrodymų dėl Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2005 m. kovo 24 d. sprendimo Nr. T-107 neteisėtumo. Teismas atmetė pareiškėjų reikalavimą panaikinti aptariamą aktą, nes nenustatė, jog juo pažeistos pareiškėjų teisės arba įstatymų saugomi interesai. Pažymėjo, kad ir nustačius, jog ginčijamas sprendimas pažeidžia pareiškėjų teises arba įstatymų saugomus interesus, pareiškėjų skundas turėtų būti atmestas kaip nepagrįstas, kadangi Pakruojo rajono savivaldybės taryba priimdama skundžiamą sprendimą teisėtai vadovavosi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 17 straipsnio 15 punktu (redakcija galiojusi nuo 2004 m. rugsėjo 2 d.) ir tinkamai įgyvendino savo įgaliojimą priimti sprendimus dėl savivaldybės teritorijos raidos analizės, bendrųjų ilgalaikių socialinių, kultūrinių, ūkinių, investicinių, demografinių, nusikaltimų kontrolės ir prevencijos, ekologinių, sveikatos ir kitų programų projektų rengimo.

Dėl pareiškėjų reikalavimo panaikinti Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2005 m. gegužės 12 d. aktą Nr. 1115, teismas konstatavo, kad pareiškėjai iš esmės siekia panaikinti 500 metrų SAZ dydį. Teismas rėmėsi Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586 patvirtintų Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklių (toliau – ir SAZ Taisyklės) 6 punktu, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. vasario 28 d. nutartyje administracinėje byloje I⁷-09/2006 padarytomis išvadomis. Nurodė, kad Šiaulių visuomenės sveikatos centras, kaip vienas iš planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo subjektų, veikdamas pagal savo kompetenciją, atlikęs projektavimo dokumentų higieninę ekspertizę, suderino UAB „Sofita“ kiaulių penėjimo kompleksų poveikio visuomenės sveikatai bei poveikio aplinkai vertinimo ataskaitas ir, vadovaudamasis SAZ taisyklių priedo 1.2 punktu, įmonei nustatė 500 metrų SAZ ribas. Teismas atkreipė dėmesį, jog SAZ taisyklių priedo 1.2 punktu įmonei nustatyta 500 metrų SAZ riba, tačiau ši teisės norma taikoma, kai neatliekamas poveikio visuomenės sveikatai vertinimas. Teismas konstatavo, kad šiuo atveju Šiaulių visuomenės sveikatos centras turėjo vadovautis Specialiųjų sąlygų 73 punktu, kuriame pagal gyvulininkystės įmonių paskirtį ir dydį kiaulių fermoms nustatyta 500 metrų SAZ, o kiaulių kompleksams, kurių pajėgumas yra nuo 12 000 iki 54 000 kiaulių per metus, 15 000 metrų SAZ. Teismas nurodė, kad remiantis šia teisės norma ir atsižvelgiant UAB „Sofija“ planuojamo kiaulių penėjimo komplekso metinį pajėgumą, kuris yra 10 000 vienetų kiaulių per metus, kiaulių fermoms taip pat nustatyta 500 metrų SAZ. Atsižvelgęs į tai, kad Šiaulių visuomenės sveikatos centro nustatytas 500 metrų SAZ dydis atitinka ne tik Specialiųjų sąlygų 73 punkte pagal gyvulininkystės įmonių paskirtį ir dydį kiaulių

fermoms nustatyta 500 metrų SAZ dydį, bet ir SAZ taisyklių priedo 1.2 punktą, teismas nurodė, kad Šiaulių visuomenės sveikatos centras, nustatydamas SAZ ribų dydį, nors ir taikė netinkamas teisės normas, tačiau iš esmės SAZ ribų dydį nustatė teisingai. Taip pat teismas atmetė pareiškėjų argumentą, jog SAZ projektas yra vienas iš specialiojo planavimo dokumentų. Pažymėjo, kad SAZ taisyklių 3 punkte nurodoma, jog sanitarinės apsaugos zonos ribos nustatomos rengiant bendruosius planavimo projektus, specialiuosius bei detaliuosius planus, 4.14 punktas nurodo, jog SAZ ribų nustatymo dokumentas – planavimo organizatoriaus patvirtintas planavimo dokumentas, kuriame nurodytos SAZ ribos, naudotojas ar naudotojai, tvarkymo režimas. Teismas pažymėjo, jog šiuo atveju SAZ buvo nustatomos rengiant UAB „Sofita“ Pakruojo r., Palašmenės k. sklypų kiaulių komplekso statybos detalų planą, ir tik šis parengtas bei patvirtintas detalusis planas gali būti laikomas SAZ ribų nustatymo dokumentu. Atsižvelgęs į tai, kas pirmiau išdėstyta, teismas konstatavo, kad Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2005 m. gegužės 12 d. aktas Nr. 1115 yra teisėtas ir pagrįstas.

Dėl pareiškėjų reikalavimo panaikinti Šiaulių RAAD 2005 m. spalio 3 d. sprendimo Nr. 05-48-2044 ir Nr. 5-48-2043 dalis, kuriomis buvo pritarta UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ planuojamai ūkinei veiklai – kiaulių komplekso statybai, teismas nurodė, kad ši reikalavimą pareiškėjai grindžia tuo, jog teritorijų planavimo organizatoriai, prieš vykdydami kompleksų statybą, nustatyta tvarka privalėjo parengti bendrąjį, specialųjį planą ir atlikti strateginį pasekmių aplinkai vertinimą, taip pat, kad buvo pažeistos procedūros nustatant SAZ dydžių ribas, neteisėtai nustatytas 500 metrų SAZ dydis, jog nėra pakankamai skysto mėšlo laistymo laukų, kad žemės savininkai, kurių žemės plotai patenka į suprojektuoto skysto mėšlo laistymo teritorijas, nesutinka, kad jų žemė būtų naudojama skysto mėšlo laistymui. Teismas šiuos pareiškėjų argumentus atmetė kaip neteisėtus ir nepagrįstus. Pažymėjo, kad iš bylos medžiagos matyti, kad rengiant poveikio aplinkai vertinimo ataskaitas dėl UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ kiaulių komplekso statybos bei 2005 m. spalio 3 d. tvirtinant ginčijamus sprendimus, Pakruojo rajono savivaldybės taryba nebuvo patvirtinusi savivaldybės teritorijos ir jos dalių bendrojo plano. Nurodė, kad Teritorijų planavimo įstatymo X skirsnio 3 straipsnis įpareigojo tai padaryti iki 2007 m. gruodžio 31 d. Teismas atkreipė dėmesį į tai, jog būtent dėl šios priežasties pareiškėjų ginčijamiems Pakruojo rajono savivaldybės priimtiems sprendimams bei detaliojo planavimo procedūrai taikomos specifinės teisės normos, reguliavusios teisinius santykius susiklosčiusius iki Pakruojo rajono savivaldybės teritorijos ir jos dalių bendrojo plano patvirtinimo. Nurodė, kad 2004 m. rugpjūčio 18 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 967 patvirtinto Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 3.4 punktas numatė, jog teritorijų planavimo dokumentams, kurių sprendiniuose numatomas tik vienas ūkinės veiklos objektas, planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo aprašo reikalavimai netaikomi. Atsižvelgęs į tai, kad UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ planavo statyti po vieną kiaulių penėjimo kompleksą, susiklosčiusiems teisiniams santykiams turėjo būti taikomas Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas ir ūkinei veiklai, įrašytai į šio įstatymo 1 ar 2 priedus, atliekamos poveikio aplinkai vertinimo procedūros. Atsižvelgęs į tai, teismas konstatavo, jog byloje esantys dėl UAB „Oltas“ ir UAB „Sofita“ planuojamos ūkinės veiklos atlikti poveikio aplinkai vertinimai yra teisėti ir pagrįsti ir atmetė pareiškėjų argumentą, jog šiuo atveju turėjo būti atliekamas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas. Taip pat nurodė, kad aplinkybės, jog šiuo metu nėra pakankamai skysto mėšlo laistymo laukų, kad žemės savininkai, kurių žemės plotai patenka į suprojektuoto skysto mėšlo laistymo teritorijas, nebesutinka, kad jų žemė būtų naudojama skysto mėšlo laistymui, neturi įtakos skundžiamų sprendimų teisėtumui ir pagrįstumui. Pažymėjo, kad iš UAB „Oltas“ ir UAB „Sofita“ poveikio aplinkai vertinimo ataskaitų medžiagos matyti, jog priimant ginčijamus sprendimus jose esantys raštiški į kompleksų SAZ patenkančių žemių savininkų sutikimai, kiaulių penėjimo komplekso mėšlo naudojimo tręšimui programa bei skysto mėšlo laistymo sutartys, privačios žemės nuomos žemės ūkio veiklai sutartys buvo galiojančios, neužginčytos.

Reikalavimus panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. kovo 23 d. sprendimą Nr. T-88, kuriuo patvirtintas Pakruojo r., Palašmenio k. žemės sklypo (kadastrinis Nr. 6501/0007:24) ribų, statybos ir teritorijos tvarkymo reglamentų nustatymo detalusis planas (dėl UAB „Oltas“), ir Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. balandžio 20 d. sprendimą Nr. T-118, kuriuo patvirtintas Pakruojo r., Palašmenio k. žemės sklypų (kadastrinis Nr. 6501/0007:40 ir Nr. 6501/0007:17) ribų, statybos ir teritorijos tvarkymo reglamentų nustatymo detalusis planas (UAB „Sofita“), teismas taip pat atmetė ir nurodė, kad pareiškėjai šių sprendimų teisėtumą grindžia aukščiau šiame sprendime nurodytų aktų neteisėtumu. Pažymėjo, kad teismas šiuo sprendimu konstatavo jų teisėtumą, todėl nėra teisinio pagrindo pripažinti neteisėtais ir aptariamus Pakruojo rajono savivaldybės tarybos sprendimus.

Pareiškėjų reikalavimą įpareigoti Pakruojo rajono savivaldybę vykdant Specialiųjų sąlygų 73 punktą nustatyti Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. planuojamiems statyti kiaulių kompleksams bendrą 1 500 m SAZ atmetė kaip nepagrįstą. Nurodė, kad SAZ ribų dydžiai Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. planuojamiems statyti kiaulių kompleksams nustatyti detaliesiais planais. Pažymėjo, kad šiuo sprendimu konstatavus detaliųjų planų teisėtumą, darytina išvada, kad ir SAZ ribų dydžiai yra teisėti bei pagrįsti.

Pareiškėjų reikalavimą įpareigoti atsakovą vykdyti Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 3.4 ir 7.1 punktus ir nustatyti, kad Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. planuojamiems statyti kiaulių kompleksams privalo būti atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas taip pat atmetė kaip nepagrįstą, kadangi teismas šiuo sprendimu pripažino Šiaulių RAAD 2005 m. spalio 3 d. sprendimo dalį, kuria Šiaulių RAAD pritarė UAB „Sofita“ planuojamai ūkinei veiklai – kiaulių komplekso statybai Palašmenės kaime, Klovainių seniūnijoje, Pakruojo rajone ir 2005 m. spalio 3 d. sprendimo dalį, kuria Šiaulių RAAD pritarė UAB „Oltas“ planuojamai ūkinei veiklai – kiaulių komplekso statybai Siečių kaime, Klovainių seniūnijoje, Pakruojo rajone, teisėtomis ir pagrįstomis, bei nurodė, jog atsižvelgiant į tai, kad UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ planavo statyti po vieną kiaulių penėjimo kompleksą, susiklosčiusiems teisiniams santykiams turėjo būti taikomas Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas ir ūkinei veiklai, įrašytai į šio įstatymo 1 ar 2 priedus, atliekamos poveikio aplinkai vertinimo procedūros, o ne strateginis pasekmių aplinkai vertinimas.

Dėl pareiškėjų reikalavimo pripažinti negaliojančiomis *neskelbiama* ir UAB „Oltas“ bei UAB „Sofita“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytų skysto mėšlo laistymo sutarčių atitinkamas dalis, teismas pažymėjo, kad šis ginčas pagal ABTĮ 16 straipsnį priskirtinas bendrosios kompetencijos teismams ir administracinių teismų nesprenžiamas. Tačiau nutarė šį reikalavimą nagrinėti, nes 2008 m. lapkričio 20 d. nutartimi Specialioji teisėjų kolegija ginčams dėl teisingumo, siekdama užtikrinti Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalyje garantuojamą žmogaus teisę į operatyvumą, šią administracinę bylą perdavė nagrinėti administraciniam teismui. Teismas nustatė jog nė vienas iš šios bylos pareiškėjų nėra 2005 m. balandžio 15 d. su UAB „Sofita“ sudarytos skysto mėšlo laistymo sutarties šalimi, taip pat nėra 318,73 žemės, kurią *neskelbiama* ginčijama sutartimi suteikė UAB „Sofita“ laistyti skystą mėšlą, savininkais. Nurodė, kad iš *neskelbiama* ir UAB „Oltas“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytos skysto mėšlo laistymo sutarties matyti, jog pareiškėjai taip pat nėra ir šio sandorio šalimis. Pažymėjo, kad iš prie ginčijamos sutarties pridėtų dokumentų matyti, jog vienas iš šios bylos pareiškėjų *neskelbiama* 2004 m. lapkričio 24 d. yra sudaręs su *neskelbiama* privačios žemės nuomos žemės ūkio veiklai sutartį, tačiau dėl šios sutarties jokių reikalavimų teismui nepareiškė. Teismas vadovavosi Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – ir CK) 6.227 straipsnio 3 dalimi ir 1.78 straipsnio 4 dalimi bei Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotą teisės aiškinimo ir taikymo praktika, padarė išvadą, kad pareiškėjai, nebūdami sandorio šalimis, teismui pateikdami reikalavimą pripažinti sandorį negaliojančiu, nepateikė aplinkybių, nurodančių, jog buvo pažeistos jų teisės ar teisėti interesai. Atsižvelgęs į tai, teismas

nutarė šią skundo dalį palikti nenagrinėtą, konstatavęs, jog skundą suinteresuoto asmens vardu padavė neįgaliotas bylą vesti asmuo.

III.

Pareiškėjai visuomeninė organizacija „Lietuvos žaliųjų judėjimas“, apeliaciniu skundu (IV t., b. l. 1) ir patikslintu apeliaciniu skundu (IV t., b. l. 7–27) prašo panaikinti Šiaulių apygardos administracinio teismo 2009 m. vasario 21 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – jį skundą tenkinti.

Apelacinis skundas grindžiamas šiais motyvais:

1. Dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies, kuria buvo nutraukta bylos dalis dėl Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimo Nr. T-389 panaikinimo, nurodo, kad nesutinka su pirmosios instancijos teismo išvada, jog šis pareiškėjų skundžiamas sprendimas yra panaikintas ir negaliojantis, todėl negali būti bylos nagrinėjimo teismine tvarka dalykas. Paaiškina, kad buvo panaikinti tik kai kurie Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimo Nr. T-389 punktai, o likę – išdėstyti nauja redakcija Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendime Nr. T-70. Pažymi, kad panaikinus pastarąjį administracinį aktą liktų galioti anksčiau priimtas, ankstesnės redakcijos administracinis aktas, todėl šie abu administraciniai aktai tiesiogiai tarpusavyje susiję ir vienas be kito negalioja.

2. Dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies, kuria buvo atmestas pareiškėjų reikalavimas panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimą Nr. T-70, nurodo, kad teismas neteisingai nustatė taikytinų teisės normų redakcijas, kadangi nagrinėdamas 2006 m. vasario 23 d. administracinio akto teisėtumą, rėmėsi Detaliųjų planų rengimo taisyklių redakcija, įsigaliojusia nuo 2006 m. spalio 27 d. Paaiškina, kad Pakruojo rajono savivaldybės taryba 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimu Nr. T-389, kurį keitė 2006 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T-70, nusprendė leisti UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ rengti detaliuosius planus kiaulių komplekso statybai Pakruojo r., Klovainių sen., Palašmenio k., planavimo organizatoriumi paskyrė savivaldybės administracijos direktorių. Pareiškėjai mano, kad ginčijamo administracinio akto priėmimas nėra teisės normomis nustatyta savivaldybės tarybos vykdytina funkcija – savivaldybės taryba detaliųjų planų rengimo procese pagal detaliųjų planų rengimą reglamentuojančias teisės normas dalyvauja tik tvirtindama nustatyta tvarka parengtą ir apsvaistytą detalų planą (jeigu ši funkcija nėra perduota administracijos direktoriui). Taip pat, savivaldybė negalėjo būti privačių UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ valdomų žemės sklypų detalaus plano organizatoriumi. Akcentuoja, kad ūkinės veiklos projektinis etapas pradėtas vykdyti nesant strateginio pasekmių įvertinimo, neatlikus bendrojo arba specialiojo teritorijų planavimo, kurių projektinius sprendinius privalėtų atitikti detalieji planai. Pažymi, kad nėra apskrities viršininko raštiško pritarimo detaliems planams rengti, kuris buvo būtinas nesant patvirtinto bendrojo plano. Mano, kad esami Šiaulių apskrities viršininko administracijos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitų suderinimai negali būti pripažinti atitinkančiais privalomus detaliojo planavimo dokumentus. Akcentuoja, kad Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimas Nr. T-70 prieštarauja Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2005 m. kovo 24 d. sprendimui Nr. T-107, kuriame pritarta UAB „Saerimmer“ pasiūlymui statyti iki 11 kiaulių kompleksų Pakruojo rajone, tačiau tuo pačiu 4 punkte nustatyta, kad laikomų gyvulių skaičius negali viršyti 6 000 vnt. viename komplekse, o patys kompleksai neturi būti koncentruojami vienoje vietoje. Tačiau Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T-70 pradėtos dviejų kiaulių kompleksų projektavimo procedūros Palašmenio kaime, tarp kurių atstumas pagal projektinę dokumentaciją yra tik 450 metrų ir kiekvienas iš šių kompleksų patenka į vienos kito sanitarinę zoną. Tokiu būdu abu kiaulių kompleksai yra koncentruojami vienoje

vietoje, o esant koncentracijai, – bendras jų pajėgumas viršija leistiną 6 000 vnt. normą. Pažymi, kad nėra paruošti būtinieji Palašmenės ir Siečių kaimų kadastrinių vietovių specialiojo planavimo žemėtvarkos dokumentai, nustatyti Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 37 straipsnyje, nėra parengtas kaimo plėtros žemėtvarkos projektas, kuris yra vienas iš specialiojo planavimo dokumentų ir kuriame nustatoma kaimo vietovių žemės naudojimo ir apsaugos koncepcija bei konkrečios tvarkymo priemonės. Taip pat nėra įvertinta esama ūkinė infrastruktūra: alternatyvi žemės ūkiui veikla, ekologiniai žemės ūkiai, kaimo turizmo verslas ir kt. bei neįvertintos galimos neigiamos įtakos šioms veikloms. Toks įvertinimas buvo galimas tik atlikus privalomą specialųjį teritorijų planavimą, kurio pagrindu būtų atliktas strateginis ūkinės veiklos kryptių teritorinis zonavimas.

3. Dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies, kuria buvo atmestas reikalavimas panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2005 m. kovo 24 d. sprendimą Nr. T-107, pareiškėjai nurodo, kad teismas nepagrįstai nurodė, jog dėl šio konkretaus reikalavimo nebuvo pateikti jokie motyvai. Nurodo, kad pirmosios instancijos teismas nevertino rašytinių įrodymų, kuriuose pateiktos svarbios įvairių aktualių sričių specialistų išvados – Vilniaus Universiteto Medicinos fakulteto Visuomenės sveikatos instituto profesoriaus habil. dr. Algirdo Baubino, dr. Inos Skurdenienės ir dr. Vytauto Ribikausko (Lietuvos Veterinarijos Akademijos Gyvulininkystės institutas). Teigia, kad teismas nepasisakė dėl Aplinkos ministerijos 2009 m. vasario 10 d. rašto, Aplinkos ministerijos Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamento Pasvalio rajono agentūros 2008 m. rugsėjo 30 d. rašto Nr. L4-172, Aplinkos ministerijos Marijampolės regiono aplinkos apsaugos departamento 2009 m. vasario 5 d. rašto Nr. MRS-100, UAB „Gerva“ 2009 m. vasario 10 d. išvadų „dėl kiaulininkystės kompleksų poveikio požeminio vandens kokybei“. Akcentuoja, kad vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymo 16 straipsnio nuostatomis, kai bendrojo teritorijų planavimo dokumentai nėra parengti arba kai galiojančių bendrojo ar detaliojo planavimo dokumentų sprendiniai planuojamai veiklai nėra parengti arba būtina detalizuoti bendrojo teritorijų planavimo dokumentų sprendinius, teritorijų planavimo organizatoriai, prieš vykdant kompleksų statybą, nustatyta tvarka privalėjo parengti specialųjį planą ir atlikti strateginį pasekmių aplinkai vertinimą. Rėmėsi Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 3.4 punktu, nustatančiu, kad šis aprašas netaikomas rengiant ir tvirtinant teritorijų planavimo dokumentus, kurių sprendiniuose numatomas tik vienas ūkinės veiklos objektas. Pažymėjo, kad Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimo Nr. T-70 pagrindu yra rengiami du objektai, o Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2005 m. kovo 24 d. sprendimu Nr. T-107 „Dėl kiaulininkystės kompleksų statybos Pakruojo rajone“ 1 punktu nuspręsta pritarti UAB „Saerimner“ pasiūlymui statyti iki 11 kompleksų. Todėl mano, kad tiek Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T-70 leidžiant rengti detaliuosius planus dviem kiaulių kompleksams, tiek Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2005 m. kovo 24 d. sprendimu Nr. T-107 pritariant pasiūlymui statyti iki 11 kiaulių kompleksų Pakruojo rajone, tiek Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. kovo 23 d. sprendimu Nr. T-88 patvirtinant jau parengtus detaliuosius projektus, – esant plačiam kiaulininkystės kompleksų plėtros procesui, vykdomam minėtais administraciniais aktais, nesudaro pagrindo teisės normų neaiškinti sistemškai ir nesivadovauti bendraisiais teisingumo, protingumo ir sąžiningumo teisės principais. Teigia, kad minėti sprendiniai negali būti pripažinti sprendiniais, kuriuose numatomas tik vienas ūkinės veiklos objektas, nes tai neatitinka faktinių aplinkybių.

4. Dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies, kuria buvo atmestas pareiškėjų reikalavimas panaikinti Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2005 m. gegužės 12 d. aktą Nr. 1115, nurodo, kad teismas padarė nepagrįstą išvadą, jog remiantis Specialiųjų sąlygų 73 punktu ir atsižvelgiant į UAB „Sofita“ planuojamo kiaulių penėjimo komplekso metinį pajėgumą, kuris yra 10 000 vienetų kiaulių per metus, kiaulių fermoms taip pat nustatyta 500 metrų SAZ. Paaikškina, kad planuojami du kiaulių penėjimo kompleksai, kurių kiekvienas yra taršos objektas ir

kiekvienas iš jų patenka į vienas kito taršos zoną, todėl abiem taršos objektams privalo būti nustatyta bendra sanitarinės apsaugos zona atsižvelgiant į taršos intensyvumą planuojamoje teritorijoje ir į taršos šaltinių dislokacijas, o taip pat atsižvelgiant ir į tai, kad taršos šaltinių planuojamas išdėstymas apima visas numatomas srutų laistymo teritorijas. Todėl mano, kad SAZ privalėjo būti nustatyta 1 500 metrų ir ne nuo taršos objektų, bet nuo tolimiausių taršos šaltinių. SAZ nustatymas tik vienam objektui, neatsižvelgiant į kelių taršos objektų projektavimo faktą, prieštarauja pačiai SAZ sąvokai bei jos turinį atskleidžiančioms kitų sąvokų definicijoms, nustatytoms SAZ taisyklių 4.11, 4.10, 4.19 punktais, o taip pat patiems SAZ tikslams, nustatytiems taisyklių 5 punkte. Teigia, kad teismas nepagrįstai atmetė pareiškėjų argumentą, jog SAZ projektas yra vienas iš specialiojo planavimo dokumentų. Akcentuoja, kad SAZ nustatoma siekiant apsaugoti gyvenamąją aplinką ir žmonių sveikatą nuo taršos, suformuoti sveiką gyvenamąją, darbo ir poilsio aplinką bei suderinti valstybės, savivaldybės, įmonių, kitų fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių interesus. Nurodo, kad SAZ yra nustatyta teisės normų pagrindu, todėl SAZ nustatymas pagal poveikio sveikatai vertinimo kriterijus nėra galimas, nes tai pažeistų aukštesnės galios teisės normą, nustatančią SAZ. Teigia, kad Palašmenio kaimo gyventojų teisėti lūkesčiai yra galimybė realizuoti nuosavybės teises be jokių apribojimų ir suvaržymų, galinčių atsirasti dėl kitų asmenų ūkinės veiklos. Šie žmonės praranda galimybę steigti ekologinius ūkius, užsiimti bitininkyste, statyti sodybas savo žemės sklypuose, patenkančiuose į SAZ, ir gyventi sveikoje aplinkoje.

5. Dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies, kuria buvo atmesti pareiškėjų reikalavimai panaikinti Šiaulių RAAD 2005 m. spalio 3 d. sprendimo Nr. 05-48-2044 dalį ir 2005 m. spalio 3 d. sprendimo Nr. 05-48-2043 dalį, pareiškėjai nurodo, kad nesutinka su teismo išvada, jog byloje esantys UAB „Oltas“ ir UAB „Sofita“ planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimai yra teisėti ir pagrįsti. Remiasi Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 7.1 punktu, numatančiu, kad strateginį pasekmių vertinimą privaloma atlikti, kai planai ir programos, skirti žemės ūkio plėtrai, žemės naudojimui (paskirčiai) nustatyti ar teritorijoms planuoti, ir lemia ūkinės veiklos projektų, įrašytų į Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 1 ar 2 priedelius, plėtros pagrindus. Pažymi, kad tai imperatyvi teisės norma, kuri yra viešo, o ne privataus reguliavimo, ir yra nukreipta į viešojo reguliavimo subjektus, reguliuojant viešojo pobūdžio santykius. Todėl mano, kad minėtų teisės normų kontekste vertinant ar nagrinėjant teisiniame santykiyje pasireiškia „vienas ūkinės veiklos objektas“ yra svarbus ne sprendinio privatus aspektas (kad dviejuose sprendiniuose formaliai dalyvauja du privatūs asmenys), o viešasis aspektas – t. y., kad dvejais ar daugiau sprendiniais faktiškai yra atliekamas ūkinės veiklos įgyvendinimas, kuriam privalomas strateginis pasekmių aplinkai įvertinimas. Pažymi, kad pagal teismo pasirinktą formalų teisės aiškinimą yra paneigta pati šio teisinio reguliavimo esmė, kad siekiant užkardyti ūkinės veiklos galimas neigimas pasekmes vertinimas atliekamas aplinkai, kurioje sprendinių determinavimas ar priklausymas skirtingiems savininkams neturi reikšmės, tačiau turi reikšmę planuojamos ūkinės veiklos mastas. Nurodo, kad visi skundžiami administraciniai aktai priimti faktiškai realizuojant Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2005 m. kovo 24 d. sprendimą Nr. T-107, kuriuo pritarta UAB „Saerimner“ pasiūlymui statyti iki 11 kiaulių kompleksų. Pažymi, kad šios ūkinės veiklos įgyvendinimo sprendiniai konkrečioje vietoje (Palašmenio kaime) per dvi atskiras įmones (UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“, kurių savininkas vienas ir tas pats) negali būti pripažįstami teritorijų planavimo dokumentais, kurių sprendiniuose numatomas tik vienas ūkinės veiklos objektas, ir kuriems Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo aprašo reikalavimai netaikomi. Šie tik tariamai atskiri sprendiniai netgi realizuojami tais pačiais administraciniais aktais (Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T-70 ir Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. kovo 23 d. sprendimu Nr. T-88) ir pasekmėmis aplinkai yra glaudžiai susiję, nes persidengia jų SAZ. Mano, kad teismas nepagrįstai nepripažino svarbiomis aplinkybėmis, kad šiuo metu nėra pakankamai skysto mėšlo laistymo laukų,

kad žemės savininkai, kurių žemės plotai patenka į suprojektuoto skysto mėšlo laistymo teritorijas, prieštarauja, kad jų žemė būtų naudojama skysto mėšlo laistymui, ir konstatavo, kad tai neturi įtakos skundžiamų sprendimų teisėtumui ir pagrįstumui. Nurodo, kad nagrinėjamu atveju ūkinė veikla tik planuojama vykdyti ateityje, todėl negalima ignoruoti pasikeitusios situacijos dėl skysto mėšlo laistymo laukų kiekio. Paaiškina, kad skysto mėšlo laistymo laukų reikiamas kiekis yra užtikrintas *neskelbiama* sutartimis su UAB „Oltas“ ir UAB „Sofita“. Akcentuoja, kad didžioji dalis *neskelbiama* valdomų žemės sklypų yra išsinuomoti iš kitų žemės asmenų ir daugelis šių sutarčių šiuo metu jau yra negaliojančios, nes yra pasibaigęs jų galiojimo terminas,

individuali įmonė „Mintis“ yra bankrutavusi, visas *neskelbiama* turtas, įskaitant jo turimas žemes, yra areštuotas. Tai reiškia, kad nėra būtino projekcinio kiekio skysto mėšlo laistymo laukų. Akcentuoja, kad ginčo sutartys pripažintinos niekinėmis *ex officio*, todėl motyvas, jog poveikio aplinkai vertinimo tvirtinimo metu jos nebuvo užginčytos – neturi teisinės prasmės.

6. Dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies, kuria buvo atmesti pareiškėjų reikalavimai panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. kovo 23 d. sprendimą Nr. T-88, ir 2006 m. balandžio 20 d. sprendimą Nr. T-118, kuriais patvirtinti detalieji planai, pažymi, kad jie šių sprendimų neteisėtumą grindė nurodytų aktų neteisėtumu, todėl konstatavus jų neteisėtumą ir dėl jų patenkinus pareiškėjų skundą, pripažintini neteisėtais ir aptariami aktai.

7. Dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo dalies, kuria buvo palikti nenagrinėti pareiškėjų reikalavimai pripažinti negaliojančiomis *neskelbiama* ir UAB „Oltas“ bei UAB „Sofita“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytų skysto mėšlo laistymo sutarčių dalis, pažymi, kad nesutinka, jog nė vienas iš šios bylos pareiškėjų nėra 2005 m. balandžio 15 d. sudarytos skysto mėšlo laistymo sutarties šalimi, taip pat nėra savininkais žemės, kurią *neskelbiama* ginčijama sutartimi suteikė UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ laistyti skystą mėšlą. Paaiškina, kad *neskelbiama* dėl privačios žemės nuomos žemės ūkio veiklai sutarties reikalavimų neturi pagrindo reikšti, nes šia sutartimi jis teisę naudotis žeme yra perdavęs *neskelbiama* o dėl *neskelbiama* ir UAB „Oltas“ ir UAB „Sofita“ sudarytų skysto mėšlo laistymo sutarčių, kuriomis *neskelbiama* perduoda dalį jo iš *neskelbiama* įgytų naudojimosi teisių kitiems asmenims, reikalavimas yra pareikštas ir nagrinėjamas šioje byloje. Taip pat nurodo, kad *neskelbiama* yra vienas iš pareiškėjų ir reikalavimas dėl sandorių panaikinimo yra pareikštas taip pat ir jo vardu. Teismas nepagrįstai šios reikalavimo teisės nepripažino ir kitiems pareiškėjams. Remiasi CK 1.78, 1.80, 1.96 bei 6.553 straipsniais ir nurodo, kad ginčijamos sutartys yra niekinės ir teismas turi pareigą tokią sutartį *ex officio* pripažinti negaliojančia. Pažymi, kad CK 6.227 straipsnio 1 dalyje įtvirtintas asmenų, turinčių teisę reikšti reikalavimus dėl niekinės sutarties pripažinimo negaliojančia, ratas, t. y. tokią teisę turi visi asmenys, kurių teises ir interesus tokia sutartis pažeidė. Teigia, kad atsižvelgiant į būtinybę įvardinti ir panaikinti niekines sutartis teisių ir teisėtų interesų pažeidimas šiuo atveju aiškintinas plačiai, tokiu būdu padidinant galinčių kreiptis į teismą asmenų skaičių. Teigia, kad visi pareiškėjai turi teisinį interesą dėl pareikštų reikalavimų panaikinti skundžiamus administracinius aktus, o šis interesas yra susijęs su jų teisių ir teisėtų interesų pažeidimu, todėl atskirų asmenų žemės sklypų patekimas į sanitarines zonas, ūkinės veiklos vykdymas ar gyvenimas greta ar netoli projektuojamų kiaulių kompleksų, pagaliau elementarus gamtosauginis interesas į sveiką gyvenimo ir darbo aplinką, išreiškia visų šių asmenų teisinį interesą, o taip pat ir teisę gintis nuo kėsinosi į jį. Neteisėtos skysto mėšlo laistymo sutartys, kurias sudarė *neskelbiama*, sąlygojo privalomų reikalavimų išpildymą parengiant poveikio aplinkai vertinimo ataskaitas bei viešųjų institucijų pritarimą šioms ataskaitoms. Teigia, jog sprendžiant sutarčių negaliojimo klausimą bei teisės ginčyti šias sutartis klausimą, netaikytinos atstovavimo instituto nuostatos, kadangi nėra būtinų atstovavimo teisinio santykio požymių, o būtent – sandoris sudarytas subnuomotojo, ne nuomotojo, vardu. Todėl negali būti šioms sutartims taikomos sutarties vėlesnio patvirtinimo (esant sudarytam sandoriui viršijant įgalinimus) nuostatos (CK 1.92 str., 2.133 str.). Vadovaujasi CK 6.553 straipsnio 1 dalimi ir 6.159 straipsniu ir akcentuoja, kad asmens valia yra esminė sutarties sąlyga, o jos pažeidimas sandorį daro niekiniu. Pažymi, kad

pagal byloje surinktus duomenis savo, kaip žemės savininkų, valią – nesutikimą laistyti skystą kiaulių mėšlą jų žemėse – išreiškė:

neskelbiama

neskelbiama

neskelbiama

1 ai sudaro *neskelbiama*

ir UAB „Oltas“ sutarties dalį dėl 56,2 ha ploto bei *neskelbiama* ir UAB „Sofita“ sutarties dalį dėl 47,0 ha.

Atsakovas Šiaulių visuomenės sveikatos centras atsiliepime į pareiškėjų apeliacinį skundą (IV t., b. l. 35–36) nurodo, kad nesutinka su apeliacinio skundo dalimi, kurioje pasisakoma dėl 500 metrų SAZ nustatymo ir įpareigojimo dviem kompleksams nustatyti bendrą 1 500 metrų sanitarinės apsaugos zoną. Prašo šioje dalyje palikti pirmosios instancijos teismo sprendimą nepakeistą.

Atsakovas Šiaulių RAAD atsiliepimu į pareiškėjų apeliacinį skundą (IV t., b. l. 37–38) prašo apeliacinį skundą nagrinėti teismo nuožiūra.

Atsakovas Pakruojo rajono savivaldybė atsiliepimu į pareiškėjų apeliacinį skundą (IV t., b. l. 42–44) prašė apeliacinį skundą atmesti.

Paaiškino, kad sprendimus priėmė nepažeisdamas savo kompetencijos. Sutinka su pirmosios instancijos teismo sprendimo argumentu, kad Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimas Nr. T-389 buvo panaikintas ir nebegaliojantis, todėl nėra prasmės jį ginčyti. Nurodo, kad sutinka su pareiškėjų argumentu, jog teismas netinkamai nustatė taikytinas teisės normų redakcijas, tačiau mano, kad tai sprendimo priėmimui neturi jokios įtakos, nes Detaliųjų planų rengimo taisyklių punktai, kuriais rėmėsi teismas nebuvo iš esmės keičiami. Nesutinka su pareiškėjų teiginiu, kad Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktorius negalėjo būti paskirtas planavimo organizatoriumi. Nurodo, kad vadovaujantis Detaliųjų planų rengimo taisyklėmis, Pakruojo rajono savivaldybės administracijos direktorius galėjo būti paskirtas planavimo organizatoriumi ginčo žemės sklypuose. Dėl kitų apeliaciniame skunde išdėstytų argumentų nepasisako ir prašo sprendimą dėl jų priimti teismo nuožiūra.

Trečiasis suinteresuotas asmuo Šiaulių apskrities viršininko administracija atsiliepimu į pareiškėjų apeliacinį skundą (IV t., b. l. 39–40) prašo apeliacinį skundą atmesti ir pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą.

Tretieji suinteresuoti asmenys UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ atsiliepimu į pareiškėjų apeliacinį skundą (IV t., b. l. 63–71) prašo apeliacinį skundą atmesti.

Paaiškina, kad sutinka su teismo pozicija ir atsisakymo nagrinėti reikalavimą panaikinti 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimą Nr. T-389 bei bylos nutraukimo motyvais, nes tokia teismo pozicija yra pagrįsta ne tik ABTĮ 101 straipsnio 1 punkto nuostatomis, bet ir 2006 m. vasario 23 d. bei 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimų tarpusavio ryšio analize. Mano, kad pareiškėjų argumentas dėl teismo netinkamai pritaikytos Detaliųjų planų rengimo taisyklių redakcijos nėra reikšmingas. Paaiškina, kad teismo minimi 2006 m. spalio 27 d. Detaliųjų planų rengimo taisyklių redakcijos 16.2, 16.4 ir 17 punktai ginčui aktualia turinio prasme niekuo nesiskiria nuo apelianų minimos 2004 m. gegužės 14 d. Detaliųjų planų rengimo taisyklių redakcijos 16.2, 16.4 ir 17 punktų turinio prasmės. Sutiko su pirmosios instancijos teismo motyvais atmetant pareiškėjų skundo dalį dėl 2006 m. vasario 23 d. sprendimo panaikinimo. Dėl pareiškėjų argumentų, susijusių su 2005 m. kovo 24 d. sprendimo neteisėtumu, akcentuoja, kad analizuojant apelianų pateiktus įrodymus, t. y. Vilniaus Universiteto Medicinos fakulteto Visuomenės sveikatos instituto profesoriaus habil. dr. Algirdo Baubino, Lietuvos Veterinarijos Akademijos Gyvulininkystės instituto dr. Inos Skurdenienės ir dr. Vytauto Ribikausko išvadas, akivaizdu, kad mokslininkų pastabos yra tik prielaidos, kokie neigiami veiksniai gali atsirasti, bet ne besąlygiškos išvados apie neišvengiamą žalos atsiradimą ateityje. Mano, kad šiuo konkrečiu atveju apelianai yra linkę be pakankamo faktinio pagrindo sureikšminti galimas ūkinės veiklos rizikas ir dėl to net neatkreipia dėmesio į tokio pobūdžio veiklos būtinumą visam Pakruojo rajonui, kitiems ūkio subjektams ir visos valstybės ūkinei sistemai. Paaiškina, kad pradėjus kiaulių auginimo veiklą, Pakruojo rajone

ženkliai padaugėtų darbo vietų, o tai pagerintų ne tik fermose dirbančių, bet ir jų šeimų bei regione veikiančių ūkio subjektų finansinę padėtį, valstybės biudžetas gautu papildomų mokesčių ir rinkliavų, rangos darbų vykdymo metu milžiniškos lėšos tektų statybos bendrovėms ir jose dirbantiems žmonės. Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2009 m. vasario 10 d. rašto, Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Panevėžio regiono aplinkos apsaugos departamento Pasvalio rajono agentūros 2008 m. rugsėjo 30 d. rašto bei Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos Marijampolės regiono aplinkos apsaugos departamento 2009 m. vasario 5 d. rašto paaiškina, kad iš šių aktų turinio matyti, jog minėtos institucijos pažymi apie analogiška veikla užsiimančių bendrovių padaromus teisės pažeidimus aplinkosaugos srityje, tačiau jų pateiktos informacijos negalima laikyti prezumpcija, kad kiekvienas naujai įsteigtas gyvulininkystės kompleksas darys analogiškus teisės pažeidimus. Mano, kad šiuo atveju būtina atkreipti dėmesį ir į tai, kad vadovaujantis Vietos savivaldos įstatymo 17 straipsnio 15 punktu, yra visiškai teisėta, jog Pakruojo rajono savivaldybės taryba, deleguota rajono gyventojų, vadovaudamasi įstatymo suteiktomis teisėmis priėmė sprendimus dėl savivaldybės teritorijoje vykšančių procesų raidos. Teigia, kad sprendžiant 2005 m. gegužės 12 d. akto Nr. 1115 teisėtumo klausimą būtina atkreipti dėmesį į dvi aplinkybes, t. y. koku būdu ir koku dokumentu buvo nustatytas SAZ dydis. Paaiškina, kad iš bylos medžiagos matyti, jog Šiaulių visuomenės sveikatos centras, kaip vienas iš planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo subjektų, veikdamas pagal savo kompetenciją, atlikęs projektavimo dokumentų higienos ekspertizę, suderino UAB „Sofita“ kiaulių penėjimo kompleksų poveikio visuomenės sveikatai bei poveikio aplinkai vertinimo ataskaitas ir nustatė 500 metrų sanitarinės zonos ribas. O minimos ribos buvo nustatytos rengiant UAB „Sofita“ Pakruojo r., Palašmenės k. sklypų kiaulių komplekso statybos detalų planą, kas visiškai atitinka SAZ taisyklių 3, 4.14 punktų reikalavimus. Dėl Šiaulių RAAD sprendimų teisėtumo pažymi, kad UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimai yra teisėti. Apeliantų nurodytas aptariamų sprendimų naikinimo motyvas, neva žemės savininkai nebesutinka leisti laistyti skystą mėšlą jų valdose, negali būti pripažintas pagrindu naikinti sprendimus. Nesutinka su pareiškėjų argumentais, kad jie turi teisę ginčyti skysto mėšlo laistymo sutartis. Paaiškina, kad apeliantai neįrodė koku būdu ginčijamos sutartys pažeidžia jų interesus, ar bent jau viešąjį interesą, bylos nagrinėjimo metu nebuvo įrodyta ir tai, kad bent vienas iš apeliantų yra *neskelbiama* ir UAB „Sofita“ bei UAB „Oltas“ sudarytų sutarčių šalimi. Nurodo, kad apeliantai nepateikė jokių įrodymų apie tai, kad būtent jiems priklausančia žeme *neskelbiama* yra leidęs naudoti UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“. Teigia, kad net jeigu *neskelbiama* būtų ir perleidęs UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ naudoti, t. y. laistyti skystą mėšlą, apeliantams nuosavybės teise priklausančius žemės sklypus, apeliantai turėtų teisę nutraukti tik jų pačių sudarytas žemės nuomos sutartis su *neskelbiama* bet ne kreiptis į teismą su ieškiniu dėl *neskelbiama* sudarytų subnuomos sandorių panaikinimo. Pažymi, kad žemės laistymas skystu mėšlu nėra tokio pobūdžio veikla, kuri pažeidžia žemės savininko ar aplinkinių teises, todėl žemės savininko ar teisėto jos naudotojo apsisprendimas laistyti jo teisėtai valdomą žemės sklypą skystu mėšlu, negali būti pripažįstamas pagrindu konstatuoti viešojo intereso, žemės sklypo savininko ar kaimyninio sklypo savininko teisių pažeidimą. Akcentuoja, kad nutraukus ar pripažinus negaliojančiomis ginčijamas sutartis, toks faktas neturėtų jokios įtakos 2008 m. rugsėjo 30 d. patikslintu skundu ginčytų aktų teisėtumui.

IV.

Nagrinėdamas byloje paduotą apeliacinį skundą, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2010 m. gegužės 13 d. nutartimi nutarė kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą šiais klausimais:

1. Ar nustatymas, jog neatliekamas vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentų, kurių sprendiniuose yra numatytas tik vienas ūkinės veiklos objektas, strateginis pasekmių

aplinkai vertinimas, kaip yra įtvirtinta Lietuvos Respublikos teisės aktuose *inter alia* Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimo Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ 3.4 punkte, gali būti laikomas planų ar programų rūšies patikslinimu 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo 3 straipsnio 5 dalies prasme?

2. Ar nagrinėjamoje byloje taikytinos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias, kiekvienu konkrečiu atveju nenustatant galimo pasekmių reikšmingumo aplinkai, neatliekamas nedideliuose plotuose vietiniu lygiu taikomų teritorijų planavimo dokumentų, kokie yra nagrinėjamo atveju, strateginis pasekmių aplinkai vertinimas vien tuo pagrindu, kad juose numatytas vienas ūkinės veiklos objektas, yra suderinamos su Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punkto, 3 ir 5 dalių reikalavimais?

3. Ar Direktyvos 2001/42 nuostatos *inter alia* jos 11 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos kaip reiškiančios, jog tokiais atvejais, koks yra nagrinėjamoje byloje, kai atliekamas poveikio aplinkai vertinimas pagal 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvą 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo reikalavimus, Direktyvos 2001/42 reikalavimai nėra taikytini?

4. Ar Direktyvos 2001/42 11 straipsnio 2 dalies taikymo sritis apima Direktyvą 85/337?

5. Teigiamai atsakius į ketvirtąjį klausimą, ar tai, kad buvo atliktas vertinimas pagal Direktyvą 85/337, reikalavimas atlikti pasekmių aplinkai vertinimą pagal Direktyvos 2001/42 reikalavimus tokioje situacijoje, kokia susiklostė nagrinėjamoje byloje, būtų laikoma dvigubu vertinimu Direktyvos 2001/42 11 straipsnio 2 dalies prasme?

6. Teigiamai atsakius į penktąjį klausimą, ar Direktyva 2001/42 *inter alia* jos 11 straipsnio 2 dalis įpareigoja valstybes nares nacionalinėje teisėje numatyti bendras ar suderintas vertinimo, atliekamo pagal Direktyvos 2001/42 ir Direktyvos 85/337 reikalavimus, procedūras, siekiant išvengti dvigubo vertinimo?

V.

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas 2011 m. rugsėjo 22 d. priėmė sprendimą, kuriuo nusprendė:

1. 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo 3 straipsnio 5 dalį, skaitomą kartu su jos 3 straipsnio 3 dalimi, reikia aiškinti taip, kad šiuo straipsniu draudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, kurioje bendrai ir neišnagrinėjus kiekvieno atvejo numatyta, kad vertinimas pagal minėtą direktyvą neatliekamas, kai planų, taikomų nedideliuose plotuose vietiniu lygiu, sprendiniuose numatytas tik vienas ūkinės veiklos objektas.

2. Direktyvos 2001/42 11 straipsnio 1 ir 2 dalis reikia aiškinti taip, kad atlikus aplinkosauginį vertinimą pagal 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvą 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo, iš dalies pakeistą 1997 m. kovo 3 d. Tarybos direktyva 97/11/EB, neatleidžiama nuo pareigos atlikti tokį vertinimą pagal Direktyvą 2001/42. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar pagrindinėje byloje atliktas vertinimas pagal iš dalies pakeistą Direktyvą 85/337 gali būti laikomas suderintos arba bendros procedūros išraiška ir ar jis apima visus Direktyvos 2001/42 reikalavimus. Jeigu taip yra, nebetaikoma pareiga atlikti naują vertinimą pagal pastarąją direktyvą.

3. Direktyvos 2001/42 11 straipsnio 2 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja valstybės narės neįpareigojamos savo vidaus teisės sistemose numatyti suderintų ar bendrų procedūrų, kurios atitiktų Direktyvos 2001/42 ir iš dalies pakeistos Direktyvos 85/337 reikalavimus.

konstatuoja:

VI.

Apeliacinis skundas tenkintinas iš dalies.

Kaip matyti iš galutinio patikslinto skundo pateikto pirmosios instancijos teismui (III t., b. l. 49–56), pareiškėjai visuomeninė organizacija „Lietuvos žaliųjų iudėjimas“,
neskelbiama į administracinę
 teismą kreipėsi prašydami panaikinti šiuos administracinius aktus:

- 1) Pakruojo rajono savivaldybės tarybos (toliau – ir Taryba) 2005 m. kovo 24 d. sprendimą Nr. T-107 „Dėl kiaulininkystės kompleksų statybos Pakruojo rajone“ (III t., b. l. 13);
- 2) Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2005 m. gegužės 12 d. aktą Nr. 1115 „Dėl sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) nustatymo“ (III t., b. l. 20);
- 3) Tarybos 2006 m. kovo 23 d. sprendimą Nr. T-88 bei 2006 m. balandžio 20 d. sprendimą Nr. T-118;
- 4) Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamento (toliau – ir Šiaulių RAAD) 2005 m. spalio 3 d. sprendimą Nr. 05-48-2044 ir 2005 m. spalio 3 d. sprendimą Nr. 05-48-2043 dalyse, kuriomis pritarta atitinkamai UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ planuojamai ūkinei veiklai;
- 5) Tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimą Nr. T-389 „Dėl kiaulių kompleksų Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. bei Rozalimo sen., Dulkiškių k. detaliųjų planų atlikimo“ (I t., b. l. 53) bei 2006 m. vasario 23 d. sprendimą Nr. T-70 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimo Nr. T-389 „Dėl kiaulių kompleksų Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. bei Rozalimo sen., Dulkiškių k. detaliųjų planų atlikimo“ dalinio pakeitimo“ (III t., b. l. 14).

Pareiškėjai pirmosios instancijos teismo taip pat iš esmės prašė:

- 1) įpareigoti Pakruojo rajono savivaldybę nustatyti Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių kaimuose planuojamiems statyti kiaulių kompleksams bendrą 1500 m sanitarinę apsaugos zoną, bei (įpareigoti) nustatyti, kad Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių kaimuose planuojamiems statyti kiaulių kompleksams privalo būti atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas;
- 2) pripažinti negaliojančiomis atsakovo *neskelbiama* ir UAB „Oltas“ 2005 m. balandžio 15 d. sudaryta skvsto mėšlo laistymo sutartį dalyje dėl 56,2 ha žemės naudojimo bei atsakovo *neskelbiama* ir UAB „Sofita“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytą skvsto mėšlo laistymo sutartį dalyje dėl 47,0 ha žemės naudojimo skvsto mėšlo laistymui.

VII.

Pareiškėjai pateiktu skundu ginčija Tarybos 2005 m. kovo 24 d. sprendimą Nr. T-107 „Dėl kiaulininkystės kompleksų statybos Pakruojo rajone“ (III t., b. l. 13). Pirmosios instancijos teismas atsisakė tenkinti jų skundą šioje dalyje, iš esmės motyvuodamas aplinkybe, jog pareiškėjai neargumentavo skundžiamo akto neteisėtumo ir nepagrįstumo, nenurodė ir nepagrindė jokiais rašytiniais įrodymais, kokias jų teises ar įstatymų saugomus interesus pažeidžia pastarasis Pakruojo tarybos sprendimas, ir kodėl.

Tarybos 2005 m. kovo 24 d. sprendimu Nr. T-107 iš esmės buvo: pritarta UAB „Saerimner“ pasiūlymui statyti iki 11 kiaulių kompleksų (1 p.); nuspręsta kiekvieno komplekso detalių planą svarstyti individualiai priimant dėl jų atskirus sprendimus (2 p.); leista iki 2007 metų planuoti po 3–4 pastarąsias statybas (3 p.); nustatyti bendri ribojimai laikomam gyvulių skaičiui bei įpareigojimas eksploatuojant kompleksus laikytis įstatymų reikalavimų (4 p.); meras įpareigotas pasirašyti susitarimą su minėta bendrove dėl gyventojų ir ūkio subjektų dalyvavimo šios įmonės veikloje bei įsipareigojimų sprendžiant rajono bendruomenės klausimus (5 p.); nuspręsta apie šio sprendimo vykdymo eigą reguliariai informuoti visuomenę (6 p.).

Analizuojant šio administracinio akto turinį, akivaizdu, jog jame nustatytos bendros (programinio pobūdžio) nuostatos bei sprendžiami tam tikri vidaus administravimo klausimai. Šis aktas nėra jokios konkrečios administracinės procedūros dalis, t. y. toks sprendimas, skirtingai nei teigia pareiškėjai, pats savaime nesukelia (ir negali sukelti) jokių konkrečių teisinių pasekmių bei nelemia kitų, nei minėtos bendrovės, asmenų teisių ir teisėtų interesų. Šis aktas pats savaime nesudaro savarankiškų prielaidų jame nurodytai ūkinei veiklai vykdyti. Nagrinėjamu Tarybos sprendimu iš esmės yra išreikšta politinė valia (pritarimas) dėl ketinamos vykdyti veiklai, o ne tam tikras administracinis sprendimas, kuris savarankiškai galėtų paveikti pareiškėjų teisinę padėtį. Minėto akto panaikinimas pareiškėjų teisių ir teisėtų interesų, taip pat viešojo intereso iš esmės apginti negalėtų, jų siekiamų materialinių teisinių padarinių nesukeltų. Vadinasi, pareiškėjai neturi materialinio teisinio suinteresuotumo ginčyti šį aktą ir reikalauti jo panaikinimo. Remdamasi anksčiau paminėtomis aplinkybėmis, teisėjų kolegija konstatuoja, jog pirmosios instancijos teismas, atmesdamas aptariamus pareiškėjų reikalavimus, iš esmės priėmė teisėtą ir pagrįstą sprendimą, todėl apeliacinis skundas šioje dalyje netenkintinas, o proceso šalių argumentai šiuo klausimu paliktini nenagrinėtai.

VIII.

Pareiškėjai teismo taip pat prašo panaikinti Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2005 m. gegužės 12 d. aktą Nr. 1115 „Dėl sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) nustatymo“ (III t., b. l. 20), kuriame nurodoma, kad UAB „Sofita“ planuojamo kiaulių penėjimo komplekso statybai šis Centras „nustatė 500 metrų sanitarinę apsaugos zoną“ (toliau – ir SAZ).

Sprendime nurodoma, jog jis priimtas išnagrinėjus UAB „Sofita“ planuojamo kiaulių penėjimo komplekso poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitą bei remiantis dviem teisiniais tokio dydžio sanitarinės apsaugos zonos nustatymo pagrindais – sveikatos apsaugos ministro 2004 m. rugpjūčio 19 d. įsakymu Nr. V-586, kuriuo patvirtintos Sanitarinių apsaugos zonų ribų nustatymo ir režimo taisyklės (toliau – ir SAZ taisyklės), ir Vyriausybės 1992 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. 343 (Vyriausybės 1995 m. gruodžio 29 d. nutarimo Nr. 1640 redakcija) patvirtintomis Specialiosiomis žemės ir miško naudojimo sąlygomis. Konkrečios taikomos šių teisės aktų normos neįvardijamos.

Savo nesutikimą su pastaruoju aktu pareiškėjai iš esmės motyvuoja aplinkybe, jog nustatant ginčo sanitarinę apsaugos zoną, nebuvo atsižvelgta į UAB „Oltas“ gretimai planuojamą statyti analogišką kiaulių penėjimo kompleksą, dėl ko buvo nustatytas per mažas SAZ dydis. Kitaip tariant, pareiškėjai savo teisių ir teisėtų interesų (viešojo intereso) pažeidimą kildina būtent iš per mažos ir galimai teisės aktams prieštaraujančios SAZ ribos nustatymo bei SAZ nustatymą (procedūras) reguliuojančių įstatymų ir norminių teisės aktų pažeidimų.

Tačiau, kaip pažymi ir atsakovas Šiaulių visuomenės sveikatos centras, ginčijamas aktas nėra (ir jis negali būti pripažintas) SAZ ribas aplink ginčo ūkinės veiklos objektą nustatančiu sprendimu. Priešingai, kaip matyti iš ginčo teisiniams santykiams taikytinų SAZ taisyklių 3 punkto, „sanitarinės apsaugos zonos ribos nustatomos rengiant bendruosius planavimo projektus, specialiuosius bei detaliuosius planus“. Pats SAZ ribų nustatymo dokumentas teisėkūros subjekto yra apibrėžiamas kaip „planavimo organizatoriaus patvirtintas planavimo dokumentas, kuriame nurodytos SAZ ribos, naudotojas ar naudotojai, tvarkymo režimas“ (SAZ taisyklių 4.14 p.), kuris rengiamas SAZ taisyklių 11–29 punktų numatyta tvarka, bei, nustatyta tvarka suderinus, viešai apsvačius ir patikrinus (SAZ taisyklių 30–33 p.), tvirtinamas savivaldybės tarybos ar jos įgalioto savivaldybės administracijos direktoriaus (SAZ taisyklių 34 p.).

Anksčiau paminėtos aplinkybės neleidžia teismui aptariamo akto pripažinti pareiškėjų nurodomas teises ir pareigas (jų apimtį) keičiančiu administraciniu aktu, šis aktas pats savaime niekaip negali daryti įtakos nei pareiškėjų teisėtiems interesams, nei viešajam interesui. Be to, pareiškėjai, kuriems, vadovaujantis Administracinių bylų teisenos įstatymo 23 ir 52 straipsniais

priklauso teisė suformuluoti skundo dalyką ir pagrindą, kurie apsprendžia bylos nagrinėjimo ribas bei pasirinktos gynybos būdą, jokių kitų argumentų, kaip ginčijamas aktas pažeidžia jų konkrečias teises ir pareigas ar viešąjį interesą nenurodo (nepateikia), jų nenustatė ir teisėjų kolegija. Juolab kad, kaip matyti iš bylos medžiagos, atitinkamos pareiškėjus netenkinančios sanitarinės apsaugos zonos yra (turėjo būti) iš esmės nustatytos jų ginčijamuose detaliuosiuose planuose. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad aptariamo akto panaikinimas niekaip pareiškėjų teisių ar įstatymo saugomų interesų nagrinėjamu atveju neapgintų, jų siekiamų teisinių padarinių nesukeltų. Minėtas aktas savarankiškos teises ir pareigas apibrėžiančios reikšmės nagrinėjamu atveju neturi. Todėl konstatuotina, jog pareiškėjai neturi materialinio teisinio suinteresuotumo prašyti panaikinti ir Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2005 m. gegužės 12 d. aktą Nr. 1115 „Dėl sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) nustatymo“. Pirmosios instancijos teismas iš esmės priėmė teisėtą ir pagrįstą sprendimą atmesdamas pareiškėjų skundą dėl Šiaulių visuomenės sveikatos centro 2005 m. gegužės 12 d. akto panaikinimo, todėl apeliacinis skundas šioje dalyje taip pat netenkinamas.

Pasisakydama dėl pareiškėjų reikalavimo įpareigoti Pakruojo rajono savivaldybę nustatyti Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių kaimuose planuojamiems statyti kiaulių kompleksams bendrą 1500 m SAZ, teisėjų kolegija pažymi, kad, kaip matyti iš šios zonos nustatymą reguliuojančių teisės aktų nuostatų, SAZ ribų nustatymas yra išsamiai reglamentuota administracinė procedūra. Teismas nėra viešojo administravimo institucija ir neatlieka viešojo administravimo atitinkamoje srityje, bet sprendžia ginčus dėl teisės (Administracinių bylų teisenos įstatymo 3 str. 1 d.). Vadinas, nagrinėjamu atveju, be kita ko, atsižvelgiant į tai, koks yra galutinis teismo sprendimas šioje byloje, teisėjų kolegija neturi jokio objektyvaus pagrindo įpareigoti viešojo administravimo subjektą priimti konkretaus turinio administracinį sprendimą. Atitinkamai pareiškėjų reikalavimas šioje dalyje yra netenkinamas ir papildomai nenagrinėtinas.

IX.

Ginčydami minėtus Tarybos 2006 m. kovo 23 d. sprendimą Nr. T-88 bei 2006 m. balandžio 20 d. sprendimą Nr. T-118 pareiškėjai iš esmės siekia šiais administraciniais aktais patvirtintus detaliuosius planus pripažinti neteisėtais, pastarąjį reikalavimą, be kita ko, grįsdami aplinkybe, jog nebuvo atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas dėl šių dokumentų.

Teisėjų kolegija pažymi, kad byloje nėra ginčo, jog rengiant UAB „Oltas“ ir UAB „Sofita“ valdomų žemės sklypų ribų, statybos ir reglamentų nustatymo (4000 vietų kiaulių kompleksui su 10 000 m³ talpos srutų rezervuaru-lagūna ir kitiems statiniams pastatyti) detaliuosius planus, atitinkamai patvirtintus pastaraisiais Tarybos sprendimais, strateginis pasekmių aplinkai vertinimas nebuvo atliktas.

Ginčo teisiniams santykiams aktualiu laikotarpiu galiojusio Teritorijų planavimo įstatymo 25 straipsnio 1 dalis (2004 m. sausio 15 d. įstatymo Nr. IX-1962 redakcija) kaip vieną iš detaliojo teritorijų planavimo proceso dalių numatė sprendinių pasekmių vertinimo etapą, kuris „reikalingas teritorijų planavimo dokumento sprendinių poveikiui Vyriausybės nustatyta tvarka įvertinti“ (Teritorijų planavimo įstatymo 25 str. 4 d. (2004 m. sausio 15 d. įstatymo Nr. IX-1962 redakcija). Šio įstatymo 25 straipsnio 4 dalis (2004 m. sausio 15 d. įstatymo Nr. IX-1962 redakcija) taip pat nustatė, kad „rengiant detalųjį planą strateginis teritorijų planavimo dokumento sprendinių pasekmių aplinkai vertinimas atliekamas tik tuo atveju, kai tai numato įstatymai ir kiti teisės aktai“.

Aplinkos apsaugos įstatymo 27 straipsnio (2004 m. vasario 19 d. įstatymo Nr. IX-2032 redakcija) 1 dalis nustatė, kad „planai ir programos, kurių įgyvendinimo pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, rengiami ir įgyvendinami remiantis šiuo ir kitais įstatymais bei teisės aktais, reglamentuojančiais strateginį pasekmių aplinkai vertinimą, teritorijų planavimą bei aplinkos stebėseną“, o šio straipsnio 2 dalis numatė, kad planų ir programų, kuriems priskiriami ir ginčo

detalesni planai (Aplinkos apsaugos įstatymo 1 str. 18 p. (2005 m. kovo 24 d. įstatymo Nr. X-147 redakcija), strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarką nustato Vyriausybė.

Vyriausybė, vykdydama pastarąjį pavedimą, 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimu Nr. 967 (toliau – ir Nutarimas) patvirtino Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašą (toliau – ir Tvarkos aprašas), reglamentuojantį planų ir programų strateginį pasekmių aplinkai vertinimą ir šio proceso dalyvių tarpusavio santykius. Ginčui aktualiu laikotarpiu galiojusio minėto Nutarimo 3.4 punktas įtvirtino, kad pastarasis Tvarkos aprašas netaikomas rengiant ir tvirtinant „teritorijų planavimo dokumentus, kurių sprendiniuose numatomas tik vienas ūkinės veiklos objektas“. Pastarąja nuostata remiasi ir atsakovai bei tretieji suinteresuoti asmenys neigdami pareiškėjų argumentus dėl ginčo teritorijų planavimo dokumentų neteisėtumo šioje dalyje.

Iš tiesų, kaip jau buvo pažymėta šioje byloje priimtoje Vyriausiojo administracinio teismo 2010 m. gegužės 13 d. nutartyje, pastaroji nacionalinės teisės nuostata eliminavo kompetentingų subjektų pareigą atlikti ginčo detaliųjų planų strateginį pasekmių aplinkai vertinimą. Tačiau pagal šioje byloje apeliacinės instancijos teismo pateiktą prašymą priimtame 2011 m. rugsėjo 22 d. prejudiciniame sprendime byloje *neskelbiama* (C-295/10), Teisingumo Teismas konstatavo, kad „2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo 3 straipsnio 5 dalį, skaitomą kartu su jos 3 straipsnio 3 dalimi, reikia aiškinti taip, kad šiuo straipsniu draudžiama tokia nacionalinės teisės nuostata, kaip [Nutarimo 3.4 punktas], kurioje bendrai ir neišnagrinėjus kiekvieno atvejo numatyta, kad vertinimas pagal minėtą direktyvą neatliekamas, kai planų, taikomų nedideliuose plotuose vietiniu lygiu, sprendiniuose numatytas tik vienas ūkinės veiklos objektas“.

Šiuo aspektu būtina pažymėti, kad vadovaujantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, nacionalinis teismas, neperžengdamas savo kompetencijos ribų, įpareigotas taikyti Europos Sąjungos teisės nuostatas, privalo užtikrinti visišką šių nuostatų veikimą, jei būtina, savo iniciatyva atsisakydamas taikyti bet kokią, net vėlesnę, joms prieštaraujančią nacionalinės teisės nuostatą, ir šis teismas neprivalo prašyti arba laukti, kol ši nuostata bus panaikinta teisėkūros arba kitokiomis konstitucinėmis priemonėmis (pvz., žr. Teisingumo Teismo 1978 m. kovo 9 d. sprendimo byloje *Simmenthal*, 106/77, 21 ir 24 p.; 2003 m. kovo 20 d. sprendimo byloje *Kutz-Bauer*, C-187/00, 73 p.; 2005 m. gegužės 3 d. sprendimo sujungtose bylose *Berlusconi ir kt.*, C-387/02, C-391/02 ir C-403/02, 72 p.; 2009 m. lapkričio 19 d. sprendimo byloje *Filipiak*, C-314/08, 81 p.). Todėl, atsižvelgusi į pastarąją Teisingumo Teismo praktiką bei remdamasi minėtame prejudiciniame sprendime byloje *neskelbiama* pateiktu aiškiu ir besąlygišku Europos Sąjungos teisės normų išaiškinimu, teisėjų kolegija konstatuoja, jog šioje byloje nagrinėjamiems ginčo teisiniams santykiams Nutarimo 3.4 punktas negali būti taikomas.

Paneigus Nutarimo 3.4 punkte numatytos išimties taikymą nagrinėjamai situacijai, būtina nustatyti, ar pagal kitas aktualiu laikotarpiu galiojusias norminių teisės aktų nuostatas turėjo būti atliktas ginčo planavimo strateginis pasekmių aplinkai vertinimas.

Šiuo klausimu pirmiausia pažymėtina, kad Tvarkos aprašo 7.1 punktas (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimo Nr. 967 redakcija) nustatė, kad aptariamą „vertinimą privaloma atlikti, kai <...> planai ir programos skirti pramonės, energetikos, transporto, telekomunikacijų, turizmo, žemės ūkio, miškų ūkio, žuvininkystės, vandens ūkio plėtrai, atliekų tvarkymui, žemės naudojimui (paskirčiai) nustatyti ar teritorijoms planuoti ir lemia ūkinės veiklos projektų, įrašytų į <...> Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo <...> 1 ar 2 priedėlius, plėtros pagrindus“. Vadovaujantis šio norminio akto 7.4 punktu, pastarąjį vertinimą taip pat privaloma atlikti, kai „per atranką strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui atlikti nusprendžiama, kad privaloma atlikti konkretaus plano ar programos strateginį pasekmių aplinkai vertinimą“. Pastarojoje nuostatoje minimos atrankos objektas, vadovaujantis Tvarkos aprašo 11.1 punktu, be kita ko, yra „šio Aprašo 7.1 <...> [punkte] nurodyti planai ir

programos, skirti nedideliems plotams tam tikroje vietovėje, taip pat neesminiai tokių planų ir programų pakeitimai“.

Iš pacituotų Tvarkos aprašo nuostatų sisteminės analizės yra matyti, kad tais atvejais, kai šio poįstatyminio teisės akto 7.1 punkte numatyti planai ir programos yra skirti nedideliems plotams tam tikroje vietovėje, teisėkūros subjektas reikalauja atlikti strateginį pasekmių aplinkai vertinimą tik kai per atranką šiam vertinimui atlikti nusprendžiama, kad toks vertinimas yra privalomas. Pastaroji atranka yra privaloma visiems planams ir programoms, patenkantiems į Tvarkos aprašo 11 punkte nustatytą šios atrankos objektų sąrašą.

Nagrinėjamu atveju pažymėtina, kad ginčo detalieji planai numato Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 1 priedo 1.1 punkte (Lietuvos Respublikos 2005 m. birželio 21 d. įstatymo Nr. X-258 redakcija) numatytos ūkinės veiklos – kiaulininkystės (900 ir daugiau paršavedžių; 3 000 ir daugiau kitų kiaulių), kurios poveikis aplinkai turi būti vertinamas, plėtros pagrindus nedidelėje teritorijoje. Tai reiškia, kad nagrinėjamu atveju dėl ginčo teritorijų planavimo dokumentų pirmiausia privalėjo būti atliekama atranka strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui atlikti. Tačiau, kaip matyti iš bylos medžiagos, atranka nebuvo atlikta. Paminėtina ir tai, kad, vadovaujantis Tvarkos aprašo 12 punktu, „teritorijų planavimo dokumentų atranka atliekama per teritorijų planavimo proceso parengiamąjį etapą“.

Vertinant pastarojo pažeidimo įtaką ginčo detaliųjų planų teisėtumui, pirmiausia būtina pažymėti, kad strateginis pasekmių aplinkai vertinimas Aplinkos apsaugos įstatymo 1 straipsnio 17 punkte (2005 m. kovo 24 d. įstatymo Nr. X-147 redakcija) buvo apibrėžiamas, kaip „tam tikrų planų ir programų įgyvendinimo galimų pasekmių aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas, kurio metu rengiami strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentai, teikiamos konsultacijos, atsižvelgiama į vertinimo bei konsultacijų rezultatus prieš priimant ir (arba) tvirtinant planą ar programą, teikiama informacija, susijusi su sprendimu dėl plano ar programos priėmimo ir (arba) tvirtinimo“. Pats vertinimas, kaip minėta, turėjo būti atliekamas teritorijų planavimo dokumento sprendinių pasekmių vertinimo etape, t. y. prieš baigiamąjį aptariamų dokumentų rengimo etapą, kurio metu detalieji planai (viešai) svarstomi, derinami, tikrinami, tvirtinami bei registruojami (Teritorijų planavimo įstatymo 25 str. 4 d. (Lietuvos Respublikos 2004 m. sausio 15 d. įstatymo Nr. IX-1962 redakcija). Jis (vertinimas) atliekamas rengiant planus ir programas prieš juos priimant ir (arba) tvirtinant, taip pat pasirenkant tinkamiausią plano ar programos sprendinių alternatyvą (Tvarkos aprašo 2 p. (Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 18 d. nutarimo Nr. 967 redakcija), o šio vertinimo tikslai yra apibrėžti Tvarkos aprašo 5 punkte ir apima siekius: nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimas reikšmingas planų ir programų įgyvendinimo pasekmes aplinkai (5.1 p.); užtikrinti, kad bus konsultuojamasi su tam tikromis valstybės ir savivaldybių institucijomis, visuomene, atsižvelgiama į šių konsultacijų ir kitų viešumą užtikrinančių procedūrų rezultatus (5.2 p.); užtikrinti, kad planų ir programų rengimo organizatoriai turės išsamią ir patikimą informaciją apie galimas reikšmingas planų ir programų įgyvendinimo pasekmes aplinkai ir atsižvelgs į ją (5.3 p.).

Anksčiau paminėtos aplinkybės suponuoja išvadą, jog neatlikus strateginio pasekmių aplinkai vertinimo, kai šis vertinimas yra privalomas, nebūtų užtikrinama, kad bus įvertintos ir bus atsižvelgta į visas poveikį aplinkai galinčias daryti aplinkybes rengiant, svarstant (įskaitant viešą svarstymą su visuomene), derinant bei tvirtinant planus ir programas (nagrinėjamu atveju – detaliuosius planus). Pastarieji reikalavimai nebūtų įgyvendinami ir tuo atveju, kai neatliekama (privaloma) atranka strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui atlikti, nes tik atlikus tokią atranką, galima spręsti apie galimų plano ar programos pasekmių aplinkai reikšmingumą.

Atsižvelgdama į tai, kas paminėta anksčiau, teisėjų kolegija konstatuoja, jog vien tai, kad ginčo detalieji planai buvo patvirtinti norminių teisės aktų nustatyta tvarka neatlikus atrankos strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui atlikti, sudaro savarankišką ir pakankamą pagrindą šiuos teritorijų planavimo dokumentus pripažinti neteisėtais ir panaikinti, kaip priimtus pažeidžiant pagrindines procedūras, ypač taisykles, turėjusias užtikrinti objektyvų visų aplinkybių

įvertinimą bei sprendimo pagrįstumą (Administracinių bylų teisenos įstatymo 89 str. 1 d. 3 p.). Pastarosios išvados negali paneigti aplinkybė, jog buvo atliktas ginčo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas.

Šiuo klausimu pirmiausia primintina, kad Teisingumo Teismas minėtu prejudiciniu sprendimu byloje *neskelbiama* nusprendė, kad „<...> atlikus aplinkosauginį vertinimą pagal 1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvą 85/337/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo, iš dalies pakeistą 1997 m. kovo 3 d. Tarybos direktyva 97/11/EB, neatleidžiama nuo pareigos atlikti tokį vertinimą pagal Direktyvą 2001/42. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar pagrindinėje byloje atliktas vertinimas pagal iš dalies pakeistą Direktyvą 85/337 gali būti laikomas suderintos arba bendros procedūros išraiška ir ar jis apima visus Direktyvos 2001/42 reikalavimus. Jeigu taip yra, nebetaikoma pareiga atlikti naują vertinimą pagal pastarąją direktyvą“.

Vadinasi, siekiant paneigti pareigą atlikti rengiamų ginčo planavimo dokumentų strateginį pasekmių aplinkai vertinimą (atranką šiam vertinimui atlikti), būtina nustatyti, kad nagrinėjamu atveju atliktas UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ ginčo planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas gali būti laikomas suderintos arba bendros procedūros, kurios metu iš esmės atliekamas tiek planų ir programų strateginis pasekmių aplinkai vertinimas, tiek planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas, rezultatas, kuris apima visus strateginio pasekmių aplinkai vertinimo reikalavimus.

Vertinant šiuos aspektus, pirmiausia pažymėtina, kad ginčo teisiniais santykiais taikytinoje nacionalinėje teisėje planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas ir planų ir programų strateginis pasekmių aplinkai vertinimas yra numatyti kaip savarankiškos (atskiros) procedūros, t. y. nacionaliniai teisėkūros subjektai nepasinaudojo Europos Sąjungos teisės aktuose numatyta galimybe nustatyti suderintą arba bendrą procedūrą šiems vertinimams.

Toliau pastebėtina, kad remiantis 2005 m. birželio 21 d. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo pakeitimo įstatymo Nr. X-258 2 straipsniu, „poveikio aplinkai vertinimo procedūros, pradėtos iki šio įstatymo įsigaliojimo, baigiamos pagal tuo metu galiojusias teisės normas“. Kadangi, kaip matyti iš bylos medžiagos, ginčo ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūros buvo pradėtos 2004 metais, vertinant, ar atliktas poveikio aplinkai vertinimas apima visus strateginio pasekmių aplinkai vertinimo aspektus, būtina vadovautis iki 2005 m. birželio 21 d. įstatymo Nr. X-258 galiojusių Poveikio aplinkai vertinimo įstatymu (t. y. 2000 m. balandžio 18 d. įstatymo Nr. VIII-1636 redakcija; toliau – ir PAV įstatymas).

Šio įstatymo 4 straipsnis numatė šiuos poveikio aplinkai vertinimo tikslus: nustatyti, apibūdinti ir įvertinti galimą tiesioginį ir netiesioginį planuojamos ūkinės veiklos poveikį žmonėms, gyvūnijai ir augalijai; dirvožemiui, žemės paviršiui ir jos gelmėms, orui, vandeniui, klimatui, kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei; materialinėms vertybėms ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms bei šių aplinkos komponentų tarpusavio sąveikai (1 p.); sumažinti planuojamos ūkinės veiklos neigiamą poveikį žmonėms ir kitiems šio straipsnio 1 punkte išvardytiems aplinkos komponentams ar šio poveikio išvengti (2 p.); nustatyti, ar planuojama ūkinė veikla įvertinus jos pobūdį ir poveikį aplinkai leistina pasirinktoje vietoje (3 p.). Pats poveikio aplinkai vertinimas buvo apibrėžiamas, kaip „ūkinės veiklos galimo poveikio aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas“ (Aplinkos apsaugos įstatymo 1 str. 10 p. (2004 m. vasario 19 d. įstatymo Nr. IX-2032 ir 2005 m. kovo 24 d. įstatymo Nr. X-147 redakcijos).

Tuo tarpu, kaip minėta, strateginis pasekmių aplinkai vertinimas suprantamas, kaip „tam tikrų planų ir programų įgyvendinimo galimų pasekmių aplinkai nustatymo, apibūdinimo ir vertinimo procesas, kurio metu rengiami strateginio pasekmių aplinkai vertinimo dokumentai, teikiamos konsultacijos, atsižvelgiama į vertinimo bei konsultacijų rezultatus prieš priimant ir (arba) tvirtinant planą ar programą, teikiama informacija, susijusi su sprendimu dėl plano ar programos priėmimo ir (arba) tvirtinimo“ (Aplinkos apsaugos įstatymo 1 str. 17 p. (2005 m. kovo

24 d. įstatymo Nr. X-147 redakcija). Tais atvejais, kai šis vertinimas atliekamas detaliojo teritorijų planavimo metu, teritorijų planavimo dokumento koncepcijos nustatymo stadijoje pirmiausia parengiamas teritorijų planavimo dokumentų sprendinių vertinimo apimties nustatymo dokumentas (Tvarkos aprašo 19 p.), kuris nustato strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaitos turinį, joje nagrinėtinus klausimus, pateiktinos informacijos apimtį ir išsamumą (Tvarkos aprašo 4 p.). Šiame dokumente, be kita ko, nurodoma koncepcijos kryptių ir jų alternatyvų aprašymas, pagrindiniai tikslai ir sąsaja su kitais planais ir programomis (Tvarkos aprašo 21.1 p.), informacija apie tai, kokie aplinkos komponentai ir kokios pasekmės bus nagrinėjamos atliekant vertinimą (Tvarkos aprašo 21.3 p.). Atlikus vertinimą, parengiama vertinimo ataskaita, kurioje aprašomos ir įvertinamos plano ar programos, o jeigu vertinami teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai – koncepcijos kryptių ir jų alternatyvų įgyvendinimo galimos reikšmingos pasekmės aplinkai, išsamiai išnagrinėjami visi vertinimo apimties nustatymo dokumente numatyti klausimai ir pateikiama informacija, nurodyta Tvarkos aprašo 2 priede. Reikalaujamos informacijos apimtis ir išsamumas priklauso nuo plano ar programos tikslų, geografinės aprėpties, plano ar programos turinio ir išsamumo, su planu ar programa susijusių sprendimų priėmimo ir planavimo lygmens (Tvarkos aprašo 25 p.).

Iš apžvelgto teisinio reguliavimo yra aiškiai matyti, kad skiriasi ne tik šių poveikio aplinkai ir strateginio pasekmių aplinkai vertinimų objektai, bet ir šių vertinimų apimtis bei atskirų aspektų išsamumas. Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tikslas iš esmės yra įvertinti, ar tokia ūkinė veikla yra galima pasirinktoje teritorijoje, tuo tarpu nagrinėjamu atveju ginčo detaliųjų planų strateginių pasekmių aplinkai vertinimas apimtų jau konkrečių (sudarantių prielaidas minėtos ūkinės veiklos plėtrai) koncepcijos kryptių ir jų alternatyvų (galimų detaliojo plano sprendinių) įgyvendinimo galimų reikšmingų pasekmių aplinkai vertinimą. Teisėjų kolegija, susipažinusi su byloje esančiomis UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitomis ir kitais šio vertinimo dokumentais, sprendžia, kad ginčo ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas negali būti pripažintas, kaip aprėpiantis visus strateginio pasekmių aplinkai vertinimo aspektus, kiek tai susiję su ginčo detaliųjų planų sprendinių reikšmingų pasekmių aplinkai vertinimu.

Teisėjų kolegija taip pat konstatuoja, kad nagrinėjamu atveju yra pagrindas tenkinti ir pareiškėjų reikalavimą panaikinti Šiaulių RAAD 2005 m. spalio 3 d. sprendimą Nr. 05-48-2044 ir 2005 m. spalio 3 d. sprendimą Nr. 05-48-2043, t. y. atsakingos institucijos sprendimus dėl planuojamos ūkinės veiklos leistinumo pasirinktoje vietoje PAV įstatymo 10 straipsnio 1 dalies (Lietuvos Respublikos 2000 m. balandžio 18 d. įstatymo Nr. VIII-1636 redakcija) prasme.

Apibendrinant pareiškėjų argumentus dėl pastarųjų administracinių aktų teisėtumo, matyti, jog kaip vienas iš šių sprendimų negaliojimo pagrindų iš esmės nurodoma aplinkybė, kad nebuvo atsižvelgta į tai, jog UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ planuoja statyti aptariamus ūkinės veiklos objektus mažesniu nei 500 metrų atstumu vienas nuo kito.

Šiuo klausimu teisėjų kolegija pastebi, kad, kaip teisingai nurodo pareiškėjai, pastaroji aplinkybė, be kita ko, reikšminga atliekant poveikio visuomenės sveikatai vertinimą, kuris nagrinėjamu atveju buvo ginčo ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo proceso dalis (UAB „Sofita“ planuojamo kiaulių penėjimo komplekso Palašmenio k., Klovainių sen., Pakruojo raj., poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos 4.8 p.; UAB „Oltas“ planuojamo kiaulių penėjimo komplekso Siečių k., Klovainių sen., Pakruojo raj., poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos 4.8 p.). Tačiau, kaip matyti iš UAB „Rachelė“ parengtų UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ planuojamų kiaulių penėjimo kompleksų poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ataskaitų, kuriomis remiantis, be kita ko, nustatomos SAZ ribos (SAZ taisyklių 6.1 p.), tai, jog nedideliu atstumu vienas nuo kito buvo planuojami du taršos šaltiniai, galintys daryti reikšmingą poveikį aplinkai (taip pat žmonių sveikatai), nebuvo konkrečiai vertinama, nors, kaip matyti iš bylos medžiagos, planuojamos ūkinės veiklos organizatoriams (užsakovams), vertinimo dokumentų rengėjams bei poveikio aplinkai vertinimo subjektams ši aplinkybė buvo žinoma.

Teisėjų kolegijos vertinimu, tai, jog nebuvo atsižvelgta į pastarąsias aplinkybes (taršos objektų koncentraciją) bei nebuvo įvertintas jų reikšmingumas ir galimas poveikis aplinkai, neleidžia pripažinti, kad buvo tinkamai ir visapusiškai nustatytas, apibūdintas ir įvertintas fizikinių, cheminių, biologinių, mutageninių, teratogeninių ir psichoemocinių, ergonominų ir kitų veiksnių galimas tiesioginis ir netiesioginis poveikis žmonėms, visuomenės sveikatai bei kitiems aplinkos elementams, visapusiškai įvertintos galimybės sumažinti šios veiklos neigiamą poveikį (Visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 38 str. (2002 m. gegužės 16 d. įstatymo Nr. IX-886 redakcija); PAV įstatymo 4 str. 1 ir 2 p. (2000 m. balandžio 18 d. įstatymo Nr. VIII-1636). Atitinkamai atsakinga institucija, priimdama ginčijamus sprendimus dėl planuojamos ūkinės veiklos lestinimo pasirinktoje vietoje, nagrinėjamu atveju privalėjo atsižvelgti ir įvertinti pastarąją aplinkybę, tačiau tai nebuvo padaryta – iš skundžiamų sprendimų nematyti, kad jie buvo priimti atsižvelgiant į greta vienas kito planuojamus ūkinės veiklos objektus. Savo ruožtu, atsakovui Šiaulių RAAD buvo žinoma (negalėjo būti nežinoma) apie planuojamus nedideliu atstumu vienas kito statyti du taršos objektus.

Teisėjų kolegija taip pat pažymi, kad kaip matyti iš ginčo teisiniams santykiams taikytinų Poveikio aplinkai vertinimo programos ir ataskaitos rengimo nuostatų, patvirtintų aplinkos ministro 2000 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 262, priedėlio „Rekomenduojama planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos struktūra ir apimtis“ 4 dalies „Planuojamos ūkinės veiklos poveikio įvairiems aplinkos komponentams ir poveikį aplinkai mažinančios priemonės“, šioje poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos dalyje turi būti „išnagrinėjamas *bet koks* (tiesioginis, netiesioginis, *kompleksinis*, nuolatinis, laikinas, negrįžtamas, grįžtamas, teigiamas ar neigiamas ir kt.) reikšmingas poveikis“. Be to, tik kompleksinis ir sisteminis vertinimas, teisėjų kolegijos nuomone, būtų galėjęs veiksmingai užtikrinti planuojamos ūkinės veiklos vertinimo tikslus, kylančius tiek iš Europos Sąjungos teisės, tiek iš ją įgyvendinančios nacionalinės teisės.

Atsižvelgiant į tai, kas paminėta anksčiau, teisėjų kolegija konstatuoja, jog pareiškėjų ginčijami Šiaulių RAAD 2005 m. spalio 3 d. sprendimas Nr. 05-48-2044 ir 2005 m. spalio 3 d. sprendimas Nr. 05-48-2043 negali būti pripažinti teisėtais ir yra naikintini, kaip priimti pažeidžiant pagrindines procedūras, ypač taisykles, turėjusias užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą bei sprendimo pagrįstumą (Administracinių bylų teisenos įstatymo 89 str. 1 d. 3 p.).

Atsižvelgiant į tai, jog teritorijų planavimo dokumentai, numatantys ginčo ūkinę veiklą, kuriai privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą, galėjo būti derinami ir tvirtinami tik atlikus planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimą ir priėmus sprendimą leisti vykdyti planuojamą ūkinę veiklą (PAV įstatymo 3 str. 4 d. (2005 m. birželio 21 d. įstatymo Nr. X-258 redakcija), darytina išvada, kad ginčo sprendimų dėl ūkinės veiklos lestinimo pasirinktoje vietoje panaikinimas sudaro papildomą pagrindą pripažinti neteisėtais minėtus Tarybos 2006 m. kovo 23 d. sprendimą Nr. T-88 bei 2006 m. balandžio 20 d. sprendimą Nr. T-118, kuriais buvo patvirtinti ginčo detalieji planai.

Pirmosios instancijos teismas, atsisakydamas tenkinti pareiškėjų reikalavimus panaikinti Tarybos 2006 m. kovo 23 d. sprendimą Nr. T-88 ir 2006 m. balandžio 20 d. sprendimą Nr. T-118 bei Šiaulių RAAD 2005 m. spalio 3 d. sprendimą Nr. 05-48-2044 ir 2005 m. spalio 3 d. sprendimą Nr. 05-48-2043, netinkamai aiškino ir taikė materialines teisės normas, dėl ko priėmė nepagrįstą sprendimą, todėl skundžiamas Šiaulių apygardos administracinio teismo sprendimas keistinas, o pareiškėjų skundas šioje dalyje tenkintinas. Atitinkamai ši išvada eliminuoja teismo pareigą papildomai vertinti kitus apeliacinio skundo argumentus dėl pastarųjų administracinių aktų teisėtumo.

Teisėjų kolegija pažymi, kad tenkinus anksčiau minėtus reikalavimus, nėra pagrindo tenkinti pareiškėjų prašymo įpareigoti Pakruojo rajono savivaldybę užtikrinti, jog būtų atliktas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas, kadangi toks reikalavimas yra priešlaikinis. Dėl strateginio pasekmių aplinkai vertinimo turi būti ir nėra pagrindo manyti, kad nebus sprendžiama

iš naujo pradėjus atitinkamas (administracines) procedūras (jei apskritai tai bus daroma) siekiant įgyvendinti trečiųjų suinteresuotų asmenų UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ ūkinės veiklos planus. Juolab kad nagrinėjamu atveju minėto įpareigojimo nustatymas iš esmės reikštų teismo įsikišimą į administracines procedūras atliekant atranką strateginiam pasekmių aplinkai vertinimui atlikti, nors tokia atranka nebuvo atlikta. Todėl konstatuotina, jog pirmosios instancijos teismas, atsisakydamas tenkinti pareiškėjų reikalavimą šioje dalyje, iš esmės priėmė teisėtą ir pagrįstą sprendimą.

X.

Pareiškėjai taip pat ginčija Tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimą Nr. T-389 „Dėl kiaulių kompleksų Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. bei Rozalimo sen., Dulkiškių k. detaliųjų planų atlikimo“ (I t., b. l. 53) bei 2006 m. vasario 23 d. sprendimą Nr. T-70 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimo Nr. T-389 „Dėl kiaulių kompleksų Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. bei Rozalimo sen., Dulkiškių k. detaliųjų planų atlikimo“ dalinio pakeitimo“ (III t., b. l. 14).

Šiuo klausimu pirmiausia pastebėtina, kad Tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T-70 buvo pakeistos Tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimo Nr. T-389 nuostatos, todėl pastarasis sprendimas, skirtingai nei konstatavo pirmosios instancijos teismas, skundo padavimo metu buvo galiojantis – pareiškėjų reikalavimas panaikinti abu sprendimus iš esmės vertintinas kaip reikalavimas panaikinti Tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimą Nr. T-389, iš dalies pakeistą Tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimu Nr. T-70 (toliau – ir Sprendimas).

Ginčijamu sprendimu buvo nuspręsta: leisti UAB „Sofita“ užsakyti kiaulių komplekso statybai detalų planą Pakruojo r., Klovainių sen., Palašmenio k. sklypuose, kurių kadastriniai Nr. 6501/0007:40, Nr. 6501/0007:17 (1 p.); leisti UAB „Oltas“ užsakyti kiaulių komplekso statybai detalų planą Pakruojo r., Klovainių sen., Palašmenio k. sklype, kurio kadastrinis Nr. 6501/0007:24 (2 p.); nustatyti, kad UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“ planavimo tikslas – žemės sklypų ribų, teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimo nustatymas 4 000 vietų kiaulių kompleksams su 10 000 m³ talpos srutų rezervuarais-lagūnomis ir kitais statiniais pastatyti (3 p.); paskirti planavimo organizatoriumi savivaldybės administracijos direktorių (4 p.); atlikti planavimą trimis etapais (5 p.); atlikti viešą svarstymą su visuomene bendrąja tvarka ir apie rengiamą planavimą skelbti rajoninėje spaudoje (6 p.); pateikti paruoštą planą tvirtinti rajono savivaldybės tarybai (7 p.).

Analizuojant aptariamo dokumento turinį yra matyti, kad tai iš esmės yra sprendimas dėl teritorijų planavimo dokumentų rengimo pradžios ir planavimo tikslų (Detaliųjų planų rengimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2004 m. gegužės 3 d. įsakymu Nr. D1-239, 27.1 p.), t. y. vienas iš dokumentų, kuriuo pradėdamos detaliojo planavimo procedūros. Tačiau toks sprendimas niekaip nelemia pareiškėjų ar kitų, nei sprendime nurodytų, asmenų materialinių teisių ir pareigų, šis sprendimas tėra tik viena iš prielaidų pradėti detaliojo planavimo procedūrą. Tuo tarpu konkrečias teises pasekmes teritorijų planavimo srityje paprastai sukelia sprendimas dėl teritorijų planavimo dokumento tvirtinimo (Teritorijų planavimo įstatymo 25 str. 5 d. 2 p. (Lietuvos Respublikos 2004 m. sausio 15 d. įstatymo Nr. IX-1962 redakcija). Taigi akivaizdu, jog ginčijamas Sprendimas tėra tarpinis (procedūrinis) dokumentas, t. y. tik vienas iš aptariamos administracinės procedūros, kurios pabaigoje paprastai priimamas konkrečias materialines teises pasekmes sukeliantis sprendimas, metu priimamų dokumentų. Todėl šio Sprendimo teisėtumas negali būti vertinamas pagal atskirą reikalavimą, t. y. toks Sprendimas negali būti savarankiškas administracinės bylos dalykas (žr., pagal analogiją Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. kovo 17 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁴⁴²-1238/2011). Nesutikdami su tokio pobūdžio procedūriniu sprendimu (veiksmu), pareiškėjai šio nesutikimo argumentus (bet ne

savarankiškus reikalavimus) gali pareikšti įstatymų nustatyta tvarka ginčydami galutinį sprendimą šioje teritorijų planavimo procedūroje.

Kaip matyti iš pareiškėjų skundų pirmosios instancijos teismui bei apeliacinio skundo turinio, nagrinėjamu atveju, nors ir kvestionuodami galutinius sprendimus, kuriais buvo patvirtinti ginčo detalieji planai, pareiškėjai iš esmės kelią ir savarankišką (atskirą) reikalavimą dėl aptariamo Sprendimo panaikinimo. Tačiau remiantis anksčiau išdėstytais motyvais, šis Sprendimas negalėjo būti savarankišku skundo administraciniam teismui dalyku. Vadinasi, pirmosios instancijos teismas, nors ir kitais motyvais, pagrįstai nutraukė bylą dalyje dėl Tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimo Nr. T-389 panaikinimo. Be to, teismas taip pat neturėjo teisinio pagrindo priimti ir nagrinėti pareikštą reikalavimą dėl Tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimo Nr. T-70. Taigi byla šioje dalyje turi būti nutraukta kaip nepriskirtina administracinių teismų kompetencijai (Administracinių bylų teisenos įstatymo 15 str., 101 str. 1 p.).

XI.

Pareiškėjai teismo taip pat prašo pripažinti negaliojančiomis *neskelbiama* ir UAB „Oltas“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytą skysto mėšlo laistymo sutartį dalyje dėl 56,2 ha žemės naudojimo bei *neskelbiama* ir UAB „Sofita“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytą skysto mėšlo laistymo sutartį dalyje dėl 47,0 ha žemės naudojimo skysto mėšlo laistymui.

Pirmosios instancijos teismas, nustatęs, jog nė vienas iš šios bylos pareiškėjų nėra 2005 m. balandžio 15 d. tarp UAB „Sofita“ ir *neskelbiama* sudarytos skysto mėšlo laistymo sutarties šalis, taip pat nėra savininkai 318,73 ha žemės, kuri pagal šią sutartį suteikta skystam mėšlui laistyti, bei pažymėjęs, kad pareiškėjai, nebūdami sandorio šalimis, teismui pateikdami reikalavimą pripažinti sandorį negaliojančiu, nepateikė aplinkybių, nurodančių, jog buvo pažeistos jų teisės ar teisėti interesai, pareiškėjų skundą šioje dalyje paliko nenagrinėtu, pripažinęs, kad jį (skundą) suinteresuoto asmens vardu padavė neįgaliotas bylą vesti asmuo. Analogiškai Šiaulių apygardos administracinis teismas vertino pareiškėjų reikalavimą dėl tarp *neskelbiama* ir UAB „Oltas“ sudarytos sutarties pripažinimo negaliojančia. Pastebėtina, kad pirmosios instancijos teismas, pasisakydamas dėl aplinkybės, jog pastarąja skysto mėšlo laistymo sutartimi buvo leista naudotis ir vienam iš pareiškėjų – *neskelbiama* – nuosavybės teise priklausančiu žemės sklypu, kurį jis nuomos sutartimi išnuomojo *neskelbiama* nurodė, kad šis pareiškėjas dėl pastarosios nuomos sutarties jokių reikalavimų teismui nepareiškė, dėl ko šią aplinkybę iš esmės pripažino nereikšminga.

Šiuo klausimu pirmiausia pastebėtina, kad nagrinėjamu atveju, skirtingai nei konstatavo pirmosios instancijos teismas, pareiškėjai prašymą panaikinti pastarąsias sutartis pateikė savo, o ne žemės sklypų savininkų ar kitų asmenų vardu, todėl Šiaulių apygardos administracinio teismo procesinis sprendimas skundą šioje dalyje palikti nenagrinėtą Administracinių bylų teisenos įstatymo 103 straipsnio 3 punkto pagrindu pripažintinas nepagrįstu (žr., pagal analogiją, pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2009 m. lapkričio 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁸²²-535/2009). Be to, aplinkybė, kad asmuo neįrodė savo teisių ar įstatymo saugomų interesų pažeidimo yra pagrindas ne palikti reikalavimą nenagrinėtu pagal Administracinių bylų teisenos įstatymo 103 straipsnio 3 punktą, bet jį atmesti kaip nepagrįstą.

Kaip matyti iš pirmosios instancijos teismui pateikto skundo (III t., b. l. 49–56), taip pat apeliacinio skundo, pareiškėjai reikalavimą dėl dalinio ginčo sutarčių pripažinimo negaliojančiomis iš esmės grindžia aplinkybe, jog Rimantas Pašakinskas, nuomodamasis žemę iš savininkų, neturėjo teisės subnuomuoti šią žemę, t. y. perduoti dalį naudojimo teisės UAB „Sofita“ ir UAB „Oltas“. Be to, pareiškėjai akcentuoja, kad atitinkamų žemės sklypų savininkai nesutinka dėl jiems priklausančių (išnuomotų *neskelbiama*) sklypų naudojimo aptariamu būdu (III t., b. l. 60–73).

Teisėjų kolegija pažymi, kad norėdamas, jog jo skundas (reikalavimas) būtų patenkintas, į administracinę teisą kreipęsis asmuo turi įrodyti savo teisių ar įstatymų saugomų interesų pažeidimą (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. rugsėjo 1 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-2488/2011). Minėta, kad pareiškėjai ginčijamų sutarčių negaliojimą pirmiausia iš esmės grindžia aplinkybe, kad *neskelbiama* neturėjo teisės subnuomoti žemės. Tačiau iš Civilinio kodekso normų (CK 6.553 str.) matyti, kad teisė spręsti, ar leisti subnuomoti žemę priklauso žemės nuomotojui. Nė vienas iš pareiškėjų (išskyrus *neskelbiama*) nėra ginčui aktualios žemės nuomotojas. Vadinasi, ne jiems (išskyrus *neskelbiama*) priklauso teisė leisti subnuomoti (leisti naudoti) žemę, todėl ne jiems (išskyrus *neskelbiama*) priklauso ir teisė spręsti, ar imtis priemonių šiai teisei ginti bei ją teismine tvarka ginti. Aplinkybė, kad dalis žemės nuomotojų nebesutinka, kad žemė būtų laistoma mėšlu, neturi esminės reikšmės, kadangi jie nėra pareiškėjai (išskyrus *neskelbiama*) šioje byloje, t. y. individualių ir savarankiškų reikalavimų ginti savo tikrai ar tariamai pažeistų teisių jie nepareiškė. Atsižvelgiant į tai, kas paminėta, darytina išvada, kad pareiškėjai (išskyrus *neskelbiama*), reikšdami reikalavimą dėl sandorio pripažinimo negaliojančiu, remiasi ne jiems, o kitiems asmenims priklausančių teisių tikru arba tariamu pažeidimu. Tai suponuoja, kad ginčijami sandoriai tuo pagrindu, kuriuo juos negaliojančiais siekia pripažinti pareiškėjai (išskyrus *neskelbiama*), jų teisių ir įstatymų saugomų interesų nepažeidžia. Kitų pakankamų ir įtikinamų pagrindų pripažinti aptariamus sandorius negaliojančiais pareiškėjai nenurodė. Tenkinti pareiškėjų (išskyrus *neskelbiama*) reikalavimus šioje dalyje nėra pagrindo.

Tačiau teisėjų kolegija pabrėžia, kad jai nekyla abejonių, jog žemės nuomotojas turi teisę reikalauti pripažinti žemės subnuomos sutartį negaliojančia, jei subnuomos sutartis buvo sudaryta pažeidžiant imperatyvias įstatymų normas (CK 1.80 str., 6.227 str. 3 d., 6.553 str.).

neskelbiama nuomojo žemę *neskelbiama*. Taigi jis gali siekti, kad jo kaip nuomotojo tikrai ar tariamai pažeistos teisės būtų įstatymų nustatyta tvarka ginamos. Pastebėtina, kad byloje esančioje žemės nuomos sutartyje (UAB „Oltas“ poveikio aplinkai vertinimo septynas, l. 173) kaip žemės nuomotojai nurodomi *neskelbiama* ir *neskelbiama*, tačiau nei *neskelbiama* nei *neskelbiama* į procesą nėra įtraukti (žr. pirmosios instancijos teismo sprendimo įžanginę dalį), nors byloje reikalinga išsiaiškinti, kokia yra pastarųjų asmenų nuomonė dėl nagrinėjamų klausimų, taip pat – kokiais būdais (bendru sutarimu ar kt.) minėti asmenys gali disponuoti ir ginti iš minėtos nuomos sutarties kylančias teises, taip pat ir teisę reikalauti, kad sudarant nuomojamos žemės subnuomos sutartį būtų laikomasi įstatymų reikalavimų. Be to, siekiant pripažinti sandorį negaliojančiu, sandorio šalys turi dalyvauti bylos šalimi, o ne trečiaisiais suinteresuotais asmenimis. Savo ruožtu ginčijamos skysto mėšlo laistymo sutarties šalys UAB „Oltas“ ir *neskelbiama* byloje dalyvauja tik trečiaisiais suinteresuotais asmenimis (žr. pirmosios instancijos teismo sprendimo įžanginę dalį). Dėl šių priežasčių išspręsti aptariamą reikalavimą apeliacinės instancijos teisme nėra galimybių. Šioje dalyje byla gražinama nagrinėti pirmosios instancijos teismui.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo 140 straipsnio 1 dalies 1, 3, 4 ir 5 punktu, teisėjų kolegija *neskelbiama*

neskelbiama

n u t a r i a :

Pareiškėjų *neskelbiama* visuomeninės organizacijos „Lietuvos žaliųjų judėjimas“, *neskelbiama* apeliacinį skundą tenkinti iš dalies.

Šiaulių apygardos administracinio teismo 2009 m. vasario 21 d. sprendimą dalyje, kurioje atsisakyta tenkinti pareiškėjų skundą panaikinti Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamento 2005 m. spalio 3 d. sprendimą Nr. 05-48-2044 „Dėl UAB „Sofita“ planuojamo

statyti kiaulių penėjimo komplekso Palašmenio km., Klovainių sen., Pakruojo raj. savivaldybės teritorijoje leistinumų poveikio aplinkai požiūriu“, Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamento 2005 m. spalio 3 d. sprendimą Nr. 05-48-2043 „Dėl UAB „Oltas“ planuojamo statyti kiaulių penėjimo komplekso Siečių km., Klovainių sen., Pakruojo raj. savivaldybės teritorijoje leistinumų poveikio aplinkai požiūriu“, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. kovo 23 d. sprendimą Nr. T-88 „Dėl Pakruojo rajono Palašmenio kaimo žemės sklypo (kadastrinis Nr. 6501/0007:24) detaliojo plano patvirtinimo“ ir Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. balandžio 20 d. sprendimą Nr. T-118 „Dėl Pakruojo rajono Palašmenio kaimo žemės sklypų (kadastrinis Nr. 6501/0007:40 ir Nr. 6501/0007:17) detaliojo plano patvirtinimo“, panaikinti ir priimti naują sprendimą šioje dalyje. Tenkinti pareiškėjų skundą ir panaikinti Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamento 2005 m. spalio 3 d. sprendimą Nr. 05-48-2044 „Dėl UAB „Sofita“ planuojamo statyti kiaulių penėjimo komplekso Palašmenio km., Klovainių sen., Pakruojo raj. savivaldybės teritorijoje leistinumų poveikio aplinkai požiūriu“, Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamento 2005 m. spalio 3 d. sprendimą Nr. 05-48-2043 „Dėl UAB „Oltas“ planuojamo statyti kiaulių penėjimo komplekso Siečių km., Klovainių sen., Pakruojo raj. savivaldybės teritorijoje leistinumų poveikio aplinkai požiūriu“, Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. kovo 23 d. sprendimą Nr. T-88 „Dėl Pakruojo rajono Palašmenio kaimo žemės sklypo (kadastrinis Nr. 6501/0007:24) detaliojo plano patvirtinimo“ ir Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. balandžio 20 d. sprendimą Nr. T-118 „Dėl Pakruojo rajono Palašmenio kaimo žemės sklypų (kadastrinis Nr. 6501/0007:40 ir Nr. 6501/0007:17) detaliojo plano patvirtinimo“.

Šiaulių apygardos administracinio teismo 2009 m. vasario 21 d. sprendimą dalyje, kurioje atsisakyta tenkinti pareiškėjų skundą panaikinti Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2006 m. vasario 23 d. sprendimą Nr. T-70 „Dėl Pakruojo rajono savivaldybės tarybos 2004 m. lapkričio 25 d. sprendimo Nr. T-389 „Dėl kiaulių kompleksų Klovainių sen., Palašmenio ir Siečių k. bei Rozalimo sen., Dulkiškių k. detaliųjų planų atlikimo“ dalinio pakeitimo“, panaikinti ir administracinę bylą šioje dalyje nutraukti.

Šiaulių apygardos administracinio teismo 2009 m. vasario 21 d. sprendimą dalyje, kurioje nuspręsta palikti nenagrinėtais pareiškėjų reikalavimą pripažinti negaliojančiomis

ir UAB „Oltas“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytą skysto mėšlo laistymo sutartį dalyje dėl 56,2 ha žemės naudojimo skysto mėšlo laistymui bei *neskelbiama* ir UAB „Sofita“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytą skysto mėšlo laistymo sutartį dalyje dėl 47,0 ha žemės naudojimo skysto mėšlo laistymui, panaikinti. Bylos dalį dėl *neskelbiama* reikalavimo pripažinti sandorius negaliojančiais grąžinti iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui. Kitų pareiškėjų reikalavimą pripažinti negaliojančiomis *neskelbiama* ir UAB „Oltas“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytą skysto mėšlo laistymo sutartį dalyje dėl 56,2 ha žemės naudojimo skysto mėšlo laistymui bei *neskelbiama* ir UAB „Sofita“ 2005 m. balandžio 15 d. sudarytą skysto mėšlo laistymo sutartį dalyje dėl 47,0 ha žemės naudojimo skysto mėšlo laistymui atmesti kaip nepagrįstą.

Likusioje dalyje pirmosios instancijos teismo sprendimą palikti nepakeistą.

Nutartis neskundžiama.

Teisėjai

KOPIJA TIKRA
Raštinės v. 2014

Dalia Hopenienė



Moldžiūnė

Artūras Drigotas

Artūras Drigotas

Dainius Raižys

Virginija Volskienė